

Falla del Raval 2024

SHOW
MUST
GO ON

Les falles de Xàtiva són Bé d'Interés Cultural Immaterial, Festa d'Interés Turístic Autonòmic i Patrimoni Immaterial de la Humanitat.

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2024.

El present llibre ha participat en la convocatòria dels premis de les Lletres Falleres

EDITA

Associació Cultural Falla del Raval

COORDINACIÓ

Ginés Medina, Yolanda Pérez

PUBLICITATS

Rafa Santamargarita, Aina Gómez, Javier Santamargarita, Almudena Quesada

DISSENY PORTADA

Alfredo J. Pardo

DISSENY LLIBRET I MAQUETACIÓ

Alfredo J. Pardo

COL·LABORACIONS LITERÀRIES

Agustí Garzó, Laura Martínez, Leticia García, Eric Guerrero, Tomás Marín, Sergio Gómez, Adrià Mancebo, Joan Quilis, Pepe Sanchis, Abraham Sanjaime, Sergio Rubio, Iridiana Pérez, Jesús García, Rebeca Reig, Rafa Blesa, Jose Ramón Cerdà

FOTOGRAFIES

Estudio Federico, Pedro Talens, la comissió, Alfredo J. Pardo, Ginés Medina, Agustí Perales, Luís Terol, Maria Terol, Inma Soler, Kike Vaquer

IL·LUSTRACIONS

Adrián Lomas

IMPRESSIÓ

Paper Plegat S. L.

TIRADA

350 exemplars

DIPÒSIT LEGAL

v3808-2019

L A. C. Falla del Raval no s'identifica necessàriament amb les opinions manifestades als articles inclosos en aquest llibret.

Queda totalment prohibit l'emprament de cap part d'aquesta publicació sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, excepte la citació en llibres, revistes o articles de premsa si s'esmenta la procedència.

ÍNDEX

6	Portada / <i>Alfredo J. Pardo</i>
	PROTOCOL
8	Saludes
14	President / <i>Javier Santamargarita Pino</i>
16	Fallera major / <i>Inma Romero i Grau</i>
20	FALLA
21	El «SHOW» ha de continuar, per a bé o per a mal / <i>José Ramón Cerdà (trellater)</i>
26	Visita al taller de l'artista / <i>Ferni Llopis</i>
28	Recompenses
30	CENS
36	Programa d'Actes
38	Premis
39	Recompensa / <i>Pepe Garcia i Soler</i>
40	LLIBRET INFANTIL
42	President infantil / <i>Ian Alarcón Marín</i>
44	Fallera major infantil / <i>Lola Sisternes i Moreno</i>
48	FALLA INFANTIL
49	A la Xina / <i>Juan R. Alcocer</i>
52	Visita al taller dels artistes / <i>Ramón Olivares i Maribel Beltrán</i>
54	CENS INFANTIL
60	Recompenses infantils
61	Sentiments de ser fallereta / <i>Rebeca Reig Malonda.</i>
62	Eric Guerrero Ortega
64	No deixes de somiar / <i>Ginés Medina</i>
66	De la tristesa de Pierrot a #pallassades#amor de TikTok / <i>Iridiana Pérez</i>
68	EL FUTUR
70	Juguem?
74	ARTICLES
76	Érem, som i sempre serem Raval / <i>Maria Terol</i>
81	L'espectacle ha de continuar / <i>Leticia Garcia</i>
82	Festa i devoció al Raval / <i>Laura Martínez Ibáñez</i>
86	L'espectacle de les falles / <i>José Ramón Cerdà (trellater)</i>
88	Activitat econòmica al raval a mitjan del segle xx / <i>Josep Sanchis Martínez</i>
91	Raonem? / <i>Abraham Sanjaime</i>
93	Don Garrepot i don Garrulot / <i>Leticia Garcia</i>
94	Política en temps de la IA / <i>Sergio Gómez</i>
98	Mareeee..., Hui què em pose? La vesta o el saragüell? / <i>Rafael Blesa i Martí</i>
102	Moments... que fan història en les falles a Gandia / <i>Jesús Garcia Cànoves</i>
105	Per unes falles sense postureig / <i>Tomás Marín</i>
106	Falles i circ / <i>Joan Quilis</i>
110	Carta d'amor a les falles d'un no faller / <i>Adrià Mancebo</i>
112	Després d'una crisi i d'una pandèmia / <i>Agustí Garzó</i>
113	Falles i urbanisme / <i>Sergio Rubio Tormo</i>
118	UN ANY EN IMATGES
130	COL·LABORADORS PUBLICITARIS

Portada 2024

Aquesta portada és un homenatge a la força, la creativitat i la capacitat de superació que caracteritza les Falles i la seua gent. Encarna el missatge que, malgrat les complicacions, sempre hem de trobar una manera de continuar, per molt complicat que parega.

Alfredo J. Pardo

Després del gran èxit obtingut per a la Falla Raval l'any passat, amb el primer premi de la secció especial, la festa fallera torna a picar a la nostra porta, carregada d'il·lusió, soroll, música i ganes de celebració.

El creixement experimentat per la vostra comissió ha de servir per consolidar la forta aposta que cada any feu pel monument, la veritable essència i sentit de les falles. Enguany, torneu a competir al màxim nivell en l'apartat de monument, fet que és d'agrair pel que aporta de vistositat i atractiu a la festa fallera de la ciutat.

Espere de tot cor que les falles 2024 siguen magnífiques per a totes i tots vosaltres, que puguem gaudir de tots els actes amb normalitat, que continuen els èxits per al Raval, augmentat el palmarés d'una comissió històrica i de gran importància i, sobretot, que el vostre exemple de perseverança i integració al barri es faça extensiu per a major relleu de la festa fallera a la ciutat.

Molt bones falles 2024!

Roger Cerdà i Boluda
Alcalde de Xàtiva

Les Falles 2024 ja són una realitat. Els monuments ja són presents als carrers de la ciutat, i tenim per davant una setmana plena d'alegria, color, pólvora, música, indumentària i germanor. Per això, per a mi és un plaer escriure unes línies en este llibret; per a deixar patent la importància que té el col·lectiu faller a Xàtiva, però sobretot, per a ressaltar el gran treball que des de totes les comissions de la ciutat realitza per la cultura, les tradicions, el patrimoni i el turisme xativí.

En la falla del Raval conteu amb un gran nombre de fallers i falleres que fan, any rere any, que esta comissió siga un referent en les falles de la nostra ciutat. Al cap d'un any tan bonic com el del vostre 50 aniversari, sé que enguany continuareu apostant perquè la comissió es faça més forta, gran i estable.

Al seu president Javi donar-li molt ànim un any més i molts encerts. I, a les seues falleres majors i president infantil: Inma, Lola i Ian, desitjar-los que este 2024 siga molt especial, i que gaudisquen al màxim de cada moment que se'ls presentarà per davant perquè serà únic.

Espere de tot cor que les falles 2024 siguen inoblidables, que la germanor siga present durant tota la setmana gran i que el vostre esperit de tradició i cultura fallera continue sent com fins ara.

Bones falles a totes i tots!

María Beltrán
Regidora de Cultura Festiva
Ajuntament de Xàtiva

Agraïsc l'oportunitat de dirigir-me a vosaltres, ravalers i ravaleres.

És evident que heu experimentat una evolució significativa en els últims anys, convertint-vos en una falla destacada amb el nombre més nombrós de fallers a la ciutat.

Els vostres grans monuments són testimonis de la dedicació i la creativitat que aporteu a les festivitats falleres. A més, la vostra participació activa i l'enorme esforç en totes les activitats falleres no passa desapercbut.

És aquest compromís el que us converteix en un exemple a seguir per a altres falles.

Us anime a continuar treballant amb la mateixa passió i determinació. A través d'aquest esforç continuat, demostrareu una i altra vegada la vostra gran cultura i la força de les vostres tradicions. La vostra contribució és essencial per preservar i enriquir la rica herència cultural que les falles representen.

Aquestes paraules mostren el reconeixement sincer de l'admiració i respecte cap a la Falla Raval i tots els seus membres.

Seguiu endavant amb les vostres iniciatives, mantenint viu l'esperit de les falles i contribuint a la continuïtat d'aquesta meravellosa tradició.

Moltes gràcies per la vostra dedicació i l'impacte positiu que feu en les falles de Xàtiva. Endavant cap a l'exercici 2024! De segur, un gran any per a tots.

Celia Gorrita i Albiñana
Presidenta Junta Local Fallera de Xàtiva

Benvolguts fallers i veïns, un any més tinc l'honor de dirigir-me a tots com a president, per donar la benvinguda a la setmana fallera.

Des de la comissió del Raval volem fer partícips a tots els veïns del barri de la gran festa que està a punt de començar. Un any més estem posant el barri del Raval en l'epicentre de les Falles de Xàtiva, ja que gràcies al treball de tota la comissió ens hem convertit en un referent de les Falles de la ciutat. Tasca difícil tractant-se d'una falla de barri, però amb un enorme esperit faller. Hem hagut de reinventar-nos per a poder situar la comissió en el lloc que havia d'estar.

Aprofite per a convidar tot el veïnat a fruit de les Falles amb nosaltres i obrir les portes del nostre casal per a poder gaudir de la festa.

Una salutació del vostre president.

Javier Santamargarita Pino
President

Benvolguts fallers, simpatitzants de les falles i veïns.

Aquest any tinc el plaer de dirigir-me a vostés com a fallera major de la meua estimada comissió, la Falla del Raval. Comissió en què no falta la familiaritat i la camaraderia per damunt de tot.

M'agradaria fer partícip a tota la gent que ho desitge d'aquesta festa tan important i meravellosa, ja uns quants anys patrimoni de la humanitat per la UNESCO, que s'acosten als casals i que coneguen les nostres tradicions, el que representa la música en cada acte, l'olor de la pólvora, la vestimenta, la unió que ens hi ha entre els nostres fallers, així també amb els simpatitzants de la nostra festa.

Com a fallera major, espere gaudir cada moment al màxim junt a la meua comissió, amics i amigues, falleres i família, recordant el 2024 d'una manera molt més que especial.

Ja per finalitzar, donar les gràcies a tot el col·lectiu que fa possible aquesta festa, que agafen forces i cridem ben alt que **JA ESTEM EN FALLES!**

Visca Xàtiva! Visquen les falles! I

Visca la falla de Raval!

Inma Romero i Grau
Fallera major 2024

EL «SHOW» HA DE CONTINUAR, PER A BÉ O PER A MAL.

La vida és un espectacle mundial, que
mai saps com pot acabar.
On per a bé o per a mal, el «show» ha
de continuar.

La mestra de cerimònies, ens avisa en
començar. Que no siguem agonies, i
gaudim sense parar.

L'espectacle és al circ de varietats, que
està ple d'il·lusions i al·lusions.
Que exposen realitats,
que esperen... solucions.

El bé i el mal estan representats, per
un àngel i un dimoni.
Que són els encarregats, d'influenciar-
nos a diari.

La mentida a vegades s'amaga,
darrere d'una bonica màscara. Però,
normalment a la llarga,
la bola esclafeix a la cara.

La màgia del PP ve emmascarada,
amb la mentida de nas allargat.
Per a ensenyar-nos la realitat
manipulada, amb enganys sense trellat.

Marcos es veu molt enfortit, capaç
d'agafar la lluna amb la dreta.
Secundat pel seu partit,
volia guanyar, passejant-se en
furgoneta.

Amb mentides i barbaritats, va
fomentar la seua campanya.
Sense acudir a debats,
per falta de preparació i manya.

Però com un mico s'ha quedat,
a punt de tocar la lluna en persona.
El resultat va estar ajustat,
li va faltar... baixar de la furgona.

Marcos Sanchis el Preparat, per no
assistir a cap debat, en l'oposició s'ha
quedat,
trist... i descol·locat.

Però el show continua per a bé o per a mal.
Soltant mentides una a una, ja és tot
un professional.

En la Junta Local Fallera, catorze
persones proposen. Més l'alcalde i la
regidora, que són els que disposen.

Un rosari de càrrecs grandiloqüents,
aparentment excessiu.
Entre innecessaris i recurrents,
semblen un grup abusiu.

Celia volia una junta gegant, encara
que fora repetint càrrecs.
La grandària és important,
i et fa créixer... com els espàrrecs.

Vertader treball d'equilibristes,
el de la J.L.F. per a evitar cabrejos.
Nomenant dos delegades de festes i
un vicepresident quart de festejos.

Un vicepresident primer de protocol, i
una delegada de protocol.
Càrrecs repetits davall d'un llençol,
que semblen un descontrol.

Amb tants càrrecs duplicats, no seria
descabellat,

que acabaren barallats, tirant-se
pastissos al cap.

Però el show continua per a bé o per a
mal.
Amb càrrecs de poca vàlua,
per a aconseguir algun carcamal.

Un de VOX ha aconseguit, entrar al
consistori de regidor.
Amb un programa antic, i enyorant al
dictador.

Els de VOX a Franco enyoren, i això és
una realitat.
Els agradaria i desitjaren, que
tornàrem al passat.

Els drets i les llibertats, costen molt
d'aconseguir. I als dictadors declarats,
els costa poc d'abolir.

Com un robot despistat,
va Suárez per l'Ajuntament.
Entre sorprés i descol·locat,
no troba el seu acoblament.

Al consistori ningú el vol.
El govern no li fa cas i el PP li fuig.
I ell volant com un borriol, sentint de
tots el rebuig.

Acabar la plaça de bous en dos dies,
seria un bon punt d'unió.
De penen de Vox les conselleries, per a
rematar el desastre en qüestió.

Però el show continua per a bé o per a
mal.
La legislatura encara està crua,
i l'ambient, fins ara... sembla formal.

Xàtiva Unida i el PSOE

El xiquet i la xiqueta,
al final han congeniat.
I al parc de la Glorieta,
junts ja s'han banyat.

Per fi ha arribat l'Amor, entre Xàtiva
Unida i el PSOE. Després d'uns anys
de cremor,
on no es podien ni veure.

No sé si Amor s'ha rogelitzat
o Roger s'ha amoritzat.
Però, amb les eleccions han
recapacitat i Amor i Roger... s'han
aliat.

Amb el pacte de l'Almodí, es va
segellar la unió.
Començant un episodi, esperem, de
llarga duració.

La celebració va ser en la Glorieta, al
parc dels assortidors molls.
De fer-se amb l'aigua la punyeta, a
jugar els dos... entre els dolls.

La conjuntura els ha unit,
en coalició obligatòria hui en dia.
Perquè no tornara la nit, amb el PP i
VOX a l'alcaldia.

Serà interès o necessitat, aquesta
forçada coalició.
El show continua a la ciutat,
de moment amb bona relació.

Un somni de bojós,
seria veure a l'Olímpic en 1a divisió.
Sense números rojos
i el camp ple... per l'afició.

On hi haguera un Kempes, com a
superheroi de ficció. Que marejara als
defenses, marcant gols de campió.

Amb un president que al club
estimara, i creara confiança i il·lusió.
Que a promocionar-se no vinguera, ni
a fer negoci amb l'especulació.

No volem un Peter Lim, ni un
president populista.
Que creen desànim
pel seu interès oportunista.

És un somni de ment ingènua, o una
il·lusió banal.
Mentre el show continua,
per a bé o per a mal.

En Autos Bojos ha derivat,
en Ral·li Humorístic per la ciutat.
Per a molestar menys al veïnat, que
d'eixe acte estava cansat.

Cotxes desficiats, pròpiament
fabricats. Per fallers pilotats,
deixats caure descontrolats.

Celia, la professora d'autoescola, el
circuit vol senyalitzar-lo.
Per a veure si aquest acte reviscola,
abans d'eliminar-lo.

Veurem si s'acaba arrelant, com a acte
rellevant de la localitat.
O, ho acaben eliminant,
quan algú... es trenque el cap.

Actes amb despeses per a comissions,
que no van molt sobrades d'ingressos.
Que porten números rojos,
depressions, i més teranyines en els
calaixos.

Però el show continua per a bé o per a
mal.
Amb un acte que no suma, en benefici
del cadafal.

A Alfred Boluda el regidor, l'han
declarat no grat al Raval. Per ser un
polític prohibidor,
i no voler fallers... al Centre Cultural.

No tenen on assajar com cal, els fallers
i falleres del Raval. Molesten al veïnat
del casal,
i Alfred no els vol... al C. Cultural.

De nou el col·lectiu faller,
amb Alfred s'ha entropessat.
Com fa uns anys ja va fer al teatre de
la ciutat.

En el teatre va ser un rottweiler,
no volent fer gratis les presentacions.
I ara en el CCX, al col·lectiu faller, no
els deixa assajar les actuacions.

Les ballarines estan estressades, entre
els veïns i les autoritats.
I de ballar se'ls lleven les ganes, per
tantes dificultats.
És un robot humanoide o un censor
actualitzat?
Sembla un vers lliure o esteroide, en
una altra legislatura estancat.

El col·lectiu faller local
té el mateix dret a utilitzar el recinte,
que qualsevol associació cultural
que correctament ho sol·licite.

Però Alfred no deixa passar ni una, és
un prohibidor de manual.
I així el show continua,

per a bé o per a mal.

Les atraccions de fira, semblen
llombríngols caminant.
El preu s'estira,
i la volta es va acurtant.

Els xiquets volen pujar, cada dia més
vegades.
I els pares han de negociar, perquè les
voltes no són debades.

Dos voltes al dia són la mitjana, que
els pares volen imposar.
I les criatures de mala gana, ho
assumeixen amb gran pesar.

Difícil negociació,
entre pares i xiquets menuts.
Que sempre acaba amb desil·lusió,
pares enfadats i xiquets dolguts.

Sembla el dia de la marmota, repetint
el mateix ritual.
Però el show continua per a bé o per a
mal.

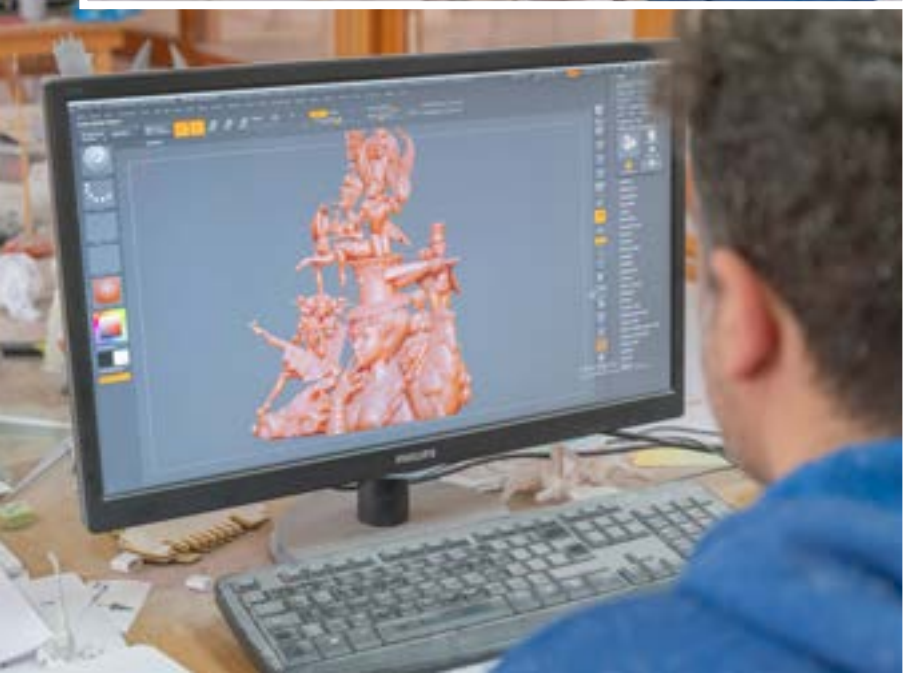
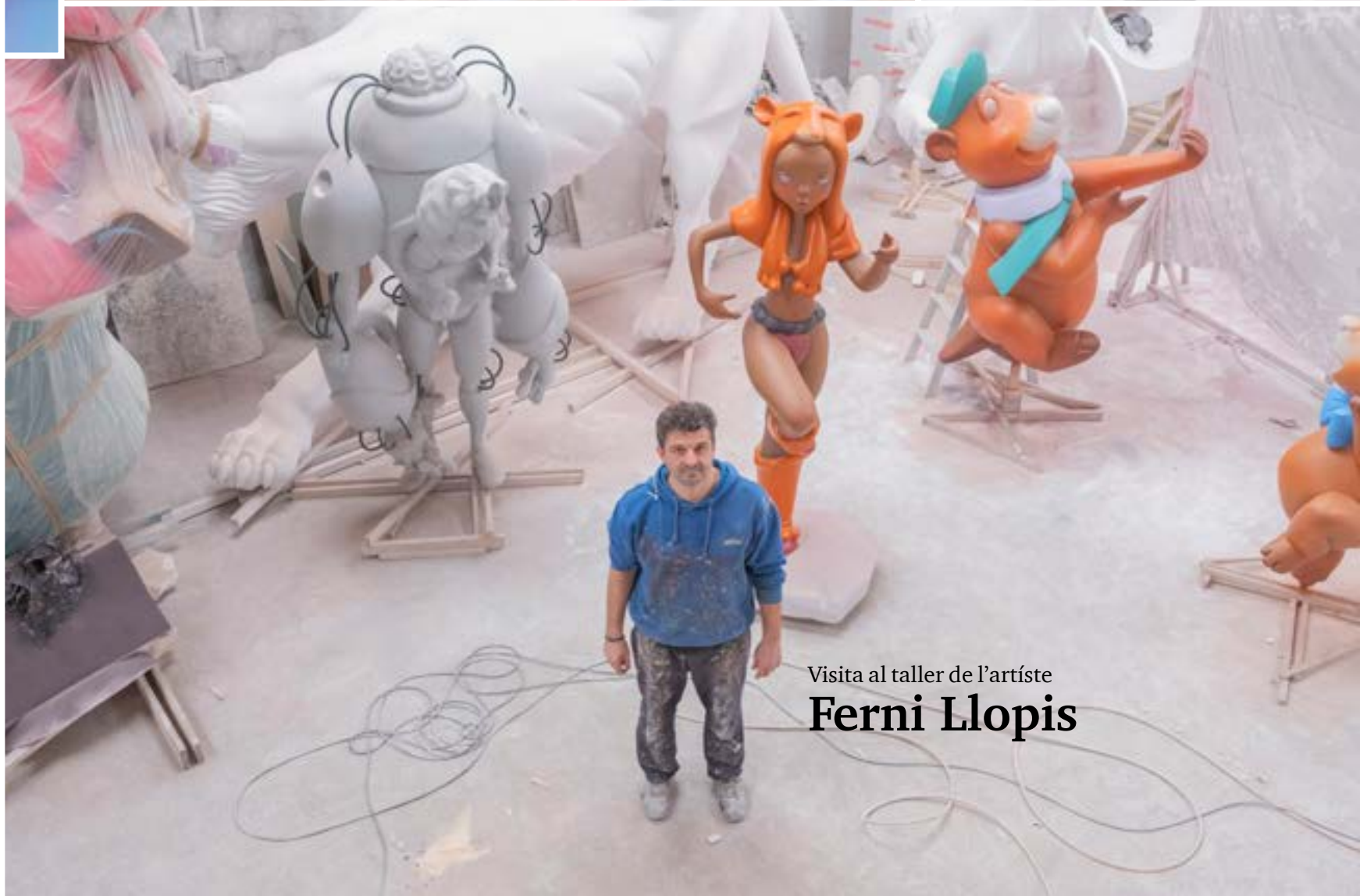
Fins ací la representació, d'aquest
espectacle de la ciutat, que des
d'aquesta comissió,
a forasters i xativins s'ha mostrat.

Però...

El show ha de continuar,
per a bé o per a mal.
El que d'ara en avant puga passar, es
contarà en el pròxim cadafal.

.- José Ramón Cerdà (trellater)

Visita al taller de l'artista
Ferni Llopis

Recompenses 2024

Bunyol d'Argent

Cuellas Cabanes, Isabel
Escalante Balaguer, Vanesa.
Gallego Belda, Andrea
Garcia Serrano, M. Lorena
Garcia Sisternes, Salva
Lomas Rendon, Adrian
Matr nez Carbonell, Natalia
Miguel Cuenca, Cesar
Ripoll Diaz, Rafael
Robres Del Campo, David
Sanchis Vizcaino, Henar
Santos Lloret, Maria
Segrelles Quesada, Franc
Talens Masip, Pedro
Tarazon Garcia, Andreu
Vercher Barber, Carlos

Bunyol d'Or

Aznar Soler, Vicent
Garcia Soler, Toni
Hernan Sanchez, Raul
Martin Coloma, Carlos
Martinez Hoyo, Jose Carlos
Nadal Correas, Javier
Taengua Benet, Blanca
Trenado Castilla, Elisabet
Valero Masip, Cristina

Bunyol d'Or amb Fulles de Llorer

Medina Bellido, Gin s
Perez Boluda, Javier

JUNTA

PRESIDENT

Javier Santamargarita Pino

FALLERA MAJOR

Inma Romero Grau

VICEPRESIDENT 1

Maria Terol Albert

VCEPRESIDENT 2

Almudena Quesada Beltran

VICEPRESIDENT 3

Xavier Ureña Rodenes

VICEPRESIDENT 4

David Montero Gordillo

VICEPRESIDENT 5

Juan Luis Barbera Sanpedro

VICEPRESIDENT 6

Pablo Adrià Vercher

SECRETÀRIA

Yolanda Peréz Ferrer

SOTSSECRETARI

Jaume Llorens Cremades

TRESORER

Joan Antoni Boluda Carrasco

BIBLIOTECARI-ARXIVER

Josep Maravet Albert

DELEGADES INFANTIL

Andrea Castells Monrros

Paula Gallego Albert

DELEGADES DE CALVALCADES

Joana Neus Gómez Espriu

Carla Bono Penalva

DELECADES DE FESTEJOS

Mirella Pons Roig

Aina Gómez Espriu

DELEGADA DE LOTERIES

Patricia Santamargarita Pino

DELEGAT DE XARXES SOCIALS

Carles Segrelles Quesada

DELECATS D'ACTIVITATS DIVERSES

José Carlos Lomas Munera

Maribel Sisternes Adrià

DELEGATS DE MONUMENT

Jaume Tur Sisternes

Vicent Arnar Soler

DELEGADA DE PRESENTACIÓ

Andrea Gallego Belda

DELEGADA DE CARROSSA

Kaltoum Idrissi Yahyaoui Tormo

DELEGATS DE CASAL

Rubén Osma Madrigal

Cristian Mahiques Mira

Alagarda Vivas, Antonio

Alberola Camarasa, Aitana

Albero Torregrosa, Lucia

Aldabero Ferrando, Alba

Alumbreros Rodriguez, Manuel

Alumbreros Rodriguez, Rocio

Alvarez Chorda, Pilar

Alventosa Julià, Cristina

Amoros Vilar, Pablo

Aparicio Sanchez, Celia

Aparicio Sanchez, Sara

Arce Tomas, Javier

Arenas Buitrago, Joaquin

Argente Vidal, Sergio

Aznar Ferri, Julia

Aznar Soler, Inma

Ballester Perigüell, Carmen

Barata Garcia, Maria Luisa

Barber Garrido, Emilio

Barrios Ramon, Claudia

Becher Aybar, Elisabet

Belda Martinez, Clara

Bellver Carmona, Zaira

Bellver Gisbert, Jonathan

Bellver Gisbert, Ruben

Beltran Catala, Fernando

Benavent Amoros, Barbara

Benavente Ortega, Alba

Benet Gil, Anna

Benito Fuster, Ivan

Benito Sánchez, Paula

Blanco Escobar, Eurne Pamela

Blazquez Castellanos, Jesus

Blazquez Simon, Aroa

Blesa Llana, Aaron

Boigues Folguera, Paula

Bonales De La Torre, Yaiza

Bonales Gascon, Oscar

Bosch Adria, Mireya

Bosch Llacer, Clara

Caballero Dauder, Jaime

Cabanes Navalon, Manuel

Calabuig Cerda, Dalia

Calabuig Mateu, Maria

Camañes Ledesma, Maria Seo

Camus Garcia, Blai

Carbonell Biosca, Julia

Cardenal Castro, Rosa Julia

Casanova Moreno, Claudia

Casasnovas Pascual, Aitana

Castells Perez, Julia

Castelló Cerda, Adriana

Chafer Bennavent, Belen

Chagues Espada, Enrique

Chulia Herrero, Adaya

Climent Hernandez, Nuria

Climent Mena, Amanda

Collado Chulia, Edgar

Corts Belinchon, Silvia

Cuellas Cabanes, Isabel

Dasi Samit, Anna

De La Torre Gascon, Alicia

Diaz Gil, Enrique

Diaz Lloret, Borja

Diaz Pedros, Andrea

Diaz Vaquero, Fermin

Diez Lopez, Irene

Diez Sanchis, Blanca

Domene Cayuela, Paula

Engo Garcia, Noemi

Escalante Balaguer, Vanesa

Esparza Samper, Nadia

Fenollar Martinez, Queila

Fernandez Ibañez, Neus

Ferrando Vila, Marivi

Flor Gimenez, Angela

Fuentes Pardo, Carmen

Fuster Marti, Estela

Garcia Del Caño, Pepe

Garcia Girones, Maria

Garcia Llopis, Cristina

Garcia Muñoz, Edgar

Garcia Muñoz, Ruben

Garcia Rincon, Eva

Garcia Sanchez, Manoli

Garcia Sanchis, Ana

Garcia Serrano, M^o Lorena
Garcia Sisternes, Salva
Garcia Soler, Pepe
Garcia Soler, Toni
Garcia Torresano, Jordi
Garcia Valero, Asier
Gimenez Garcia, Isabel
Gimenez Pedros, Fran
Gimenez Sancho, Lucia
Gimeno Remon, Felipe
Giner Aparicio, Sandra
Giner Tormo, Jessica
Gomez Espriu, Joana Neus
Granero Calatayud, Lucia
Grau Orts, Jordi
Guerrero Ferre, Miriam
Guerrero Madrid, Ruben
Gómez Sancho, Marta
Hernan Sanchez, Raul
Iosub, Daniela Georgiana
Llacer Martinez, Angela
Llacer Vila, Carla
Llopis Frances, Neus
Llorens Cremades, Raimon
Lloret Martinez, Andrea
Lomas Rendón, Adrian
Lorente Oliver, Naiara
Luengo Tortosa, Pepe
Magdalena Sansano, Daniel
Maravet Albert, Arancha
Marin Balaguer, Noa
Marin Rabazo, Ricardo
Marti Coloma, Carlos
Marti Lopez, Carola
Martinez Carbonell, Maria
Martinez Carbonell, Natalia
Martinez Gomez, Josep
Martinez Hoyo, Jose Carlos
Martin Fenollosa, Veronica
Marti Pastor, Sara
Maruenda Bataller, Alejandro
Marzal Sarrion, Mar
Marín Del Rio, Rita Maria

Mascarell Frigols, Domingo
Maset Richart, Tania
Mateu Marzal, Juan Jose
Mateu Ripoll, Sara
Maño Masip, Nacho
Medina Bellido, Gines
Medina Perez, Hugo
Miguel Cuenca, Cesar
Miguel Trenado, Sergio
Molina Reyes, Jeannet
Molina Richart, Vicent
Molina Romero, Paula
Molina Solis, Carlos
Molla Castells, Ana
Molla Castells, Fernando
Molla Gomez, Fernando
Mompo Gonzalez, Laura
Montaner Hernandez, Carlos
Montaner Hernandez, Pep
Montaner Soler, Anna
Montero Camañes, Ines
Montero Esteve, Rocio
Morant Llido, Maria
Mora Pascual, Flavia Elena
Moreno Llana, Jairo
Moreno Perez, Idoia
Moreno Sancho, Julia
Nadal Correas, Javier
Navarro Vidal, David
Navarro Vidal, Veronica
Oliver Mas, Lluís
Olmos Girones, Antonio
Oltra Valentin, Ricardo
Ortega Mateu, Rebeca
Ortega Rico, Paula
Palao Rico, Nuria
Palomares Segura, Graciela
Panella Cortell, Lidia
Pardo Montes, Amparo
Pastor Pascual, Iris
Pastor Tormo, Jorge
Perales Martinez, Tania
Perales Momparler, Sara

Perales Momparler, Tono
Perez Boluda, Javier
Perez Gimenez, Angela
Perez Gimenez, Marta
Perez Navarro, Iridiana
Periguell Ortega, Isabel
Pla Mompo, Naiara
Pla Mompo, Ainhoa
Pla Torresano, Mayte
Pla Torresano, Raquel
Polop Cherino, Ainhoa
Pons Garcia, Maria
Pons Garcia, Martina
Pozas Langa, Gal.ia
Ramirez Amoros, Sandra
Ramirez Amoros, Sergio
Ramon, Kiko Dauden
Rendón Guerrero, Emma
Requena Valiente, Miriam
Ricart Marti, Vega
Ripoll Diaz, Rafael
Robres Del Campo, Beatriz
Robres Del Campo, David
Roca Benito, Sergio
Roca Talón, Alba
Rosa Martinez, Angela
Rubio Argente, Victor
Sala Marqués, Patricia
Sala Someño, David
Samper Morant, Rafa
Sanchez Osmá, Claudia
Sanchez Vitores, Lorena
Sanchis Osmá, Maria
Sanchis Sanchis, Jessica
Sanchis Vizcaino, Henar
Santamargarita Belda, Rafael
Santos Lloret, Maria
Santos Navarro, Paula
Sanz Rodriguez, Pablo
Sarrío Garcia, Andrea
Sarrío Garcia, Elena
Sarrion Marti, Pablo
Segrelles Pavia, Jose Manuel

Segrelles Quesada, Fran
Segrelles Quesada, Josep
Senabre Castells, Esther
Serrano Castellanos, David
Signes Gonzalez, Joan
Simon Blanco, Maria Cristina
Sisternes Adria, Fernando
Soler Aleixandre, Ana Isabel
Soler Burgos, Marta
Soler Navarro, Gel
Soler Navarro, Inma
Soriano Olmedo, Claudia
Suarez Sancho, Eva
Suñer Montagud, Carmen
Taengua Benet, Blanca
Talens Marti, Jose Luis
Talens Masip, Pedro
Tarazon Garcia, Andreu
Terol Miralles, Andrea
Terol Miralles, Lluís
Terol Miralles, Sara
Terol Molina, Jesus
Terol Molina, Lluís
Torres Ferrer, Jorge
Tortosa Belda, Vega
Trenado Castilla, Elisabet
Tur Sisternes, Miquel
Uribe Pla, Ana
Valero Masip, Cristina
Valverde Lopez, Adrian
Vercher Barber, Carlos
Vicente Toldos, Violeta
Vidal Sanz, Bianca
Vila Aparicio, Paula
Vila Aparicio, Sara
Vila Gavilan, Naien
Weil, Frederic Philippe

PROGRAMA D'ACTES

Març 2024

Dia 15

- Plantà del monument a la plaza
- 21,30h
- Torrà i calçotada

Dia 16

- 8.00h
- Primera *despertà* de falles
- 10.00h
- Esmorzar al nostre casal
- 12.00h
- Animació infantil
- 13.00h
- Cercavila pel barri
- 14.00h
- Masclètà a l'Albereda

14.00h

- Primer dinar de Falles

18.30h

- Lliurament de premis

22.00h

- Sopar de disfresses

00:00h

- DJ Hugo Medina (carpa)

- J. J'hayber

Dia 17

11.00h

- Esmorzar de la fallera major infantil
Lola Sisternes Moreno i el president infantil Ian Alarcón Marín

13.00h

- Cercavila pel barri

14.00h

- Masclètà a l'Albereda
- Segon dinar de falles

16.30h

- Visita Oficial a les falles de Xàtiva

22.00h

- Sopar de pa i porta

00:00h

- DJ Marck

Dia 18

10.00h

- Esmorzar al nostre casal

12.00h

- Animació infantil

13.00h

- Cercavila pel barri

14.00h

- Masclètà a l'Albereda

14.00h

- Tercer dinar de Falles

17.00h

- Ofrena de Flors a la Mare de Déu de la Seu

22.00h

- Sopar homenatge a la fallera major
Inma Romero Grau

00.00h

- Grup de música

- DJ en la carpa

Dia 19

8.00h

- Última *despertà* de falles

12.00h

- Missa en honor al nostre patró sant Josep amb el posterior trasllat en processó

15.00h

- Dinar no oficial al casal

17.00h

- Xocolata per als més menuts i cucanyes

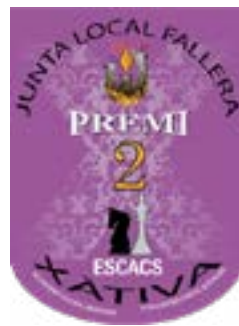
21.00h

- Cremà del monument infantil

22.00h

- Sopar de pa i porta
(hora per determinar)
- Cremà del monument gran

RECOMPENSA

Cada any la comissió, te a bé reconèixer la tasca i trajectòria d'un dels seus fallers atorgant-li la recompensa de la Junta Local Fallera en agraïment a la seua labor per tal d'engrandir més si cap la nostra comissió. Enguany aquest guardó recau en una persona vinculada des del bressol a la nostra falla, integrant d'aquesta involucrant-se any rere any en les activitats i concursos que es duen a terme, ha ocupat diferents càrrecs en la Junta Directiva, com ara delegat d'Activitats Diverses i delegat de Monuments, fent-se càrrec en aquests últims anys de la plantà i la coordinació i organització de la nostra falla. Alhora, és part fonamental en un aspecte tan important per a la nostra comissió com són les presentacions falleres, exercint diversos papers en aquestes o el de presentador de l'acte. Faller totalment actiu i disposat en qualsevol moment per a col·laborar i participar en tot allò que se li proposa. És per això que l'Associació Cultural Falla del Raval i, en concret en el seu nom, encapçalada pel president Javier Santamargarita Pino, te l'honor de concedir la recompensa d'enguany al faller:

PEPE GARCIA I SOLER

LLIBRET INFANTIL

El Raval, la nostra falla, la meua falla.

És enguany un any molt especial per a mi, perquè es compleix una il·lusió i és ser president infantil de la meua falla, el Raval, per l'exercici 2024. A més vaig a compartir-lo amb una fallera que desprén simpatia i alegria, que porta el Raval en el seu cor des de ben menuda i que no és cap altra que Lola, la fallera major infantil i amiga, amb la qual compartim, els dos junts, el sentiment faller i l'amor per tot allò que forma part de la festa com: la música, el soroll dels coets, les cercaviles, el color de les flors, les cavalcades, els monuments fallers, en fi, tot el que forma la nostra volguda festa de les falles. Ara us he de parlar d'una fallera que, com a fallera major ha format una pinya amb nosaltres i és Inma, amb la qual portem des del primer moment gaudint de tots els actes fallers en què hem participat i de segur continuarem passant-ho d'allò més bé al llarg de l'any, fins que el foc acarone el monument i les flames deixen en els nostres cors una brasa perquè la nostra il·lusió s'ha complit.

El Raval, quasi res, quina gran falla tenim, que aquestes paraules siguen una invitació a tots els fallers i les falleres, tan menuts com grans, a gaudir de les falles del 2024 en companyia d'Inma, Lola i aquest president infantil que us dirigeix aquestes paraules.

Per finalitzar, vull expressar el meu agraïment a Javi, com a president d'aquesta gran falla, a Maria i a tota la comissió el tracte rebut. I unes últimes paraules d'estima als meus pares, que han fet possible aquesta il·lusió.

Visquen les Falles!
Visca la Falla del Raval!

Ian Alarcón Marín
President infantil 2024

Hola, ravalers i ravaleres!

Sóc Lola i tinc el privilegi de ser la fallera major infantil de la meua comissió, la Falla del Raval, la qual m'ha vist créixer, ja que sóc fallera de bressol. Aquest any serà un any especial per a mi, ja que aquest somni que tenia des de ben menudeta ja es tota una realitat.

Aquest somni s'ha fet realitat gràcies a l'esforç de la meua família, i de la comissió per haver-me escollit. Gràcies també als meus pares per haver-me ensenyat que les falles no són sols una setmana, sinó els 365 dies de l'any, i sempre que puc participe en cada acte. El dia de la plantà m'agrada molt, perquè ens ho passem molt bé preparant l'arena per als monuments.

I ara vos parle a vosaltres, xiquets i xiquetes de la Falla del Raval. Aquest any em correspon a mi saludar i convidar-vos a tots a participar, jugar, riure i gaudir de cada moment que aquestes falles ens depare.

Espere divertir-me amb Inma, Javi i Ian i la resta de la comissió. M'agradaria veure-vos a tots al meu costat; gaudirem estes falles junts i procurarem que d'elles se'ns quede un gran record.

Espere que mai oblidem les falles 2024.

Visquen les falles!
Visca la Falla del Raval!

Lola Sisternes i Moreno
Fallera major infantil 2024

A la Xina

Us proposem un viatge
per una terra llunyana,
que té mar i muntanya
i un difícil llenguatge.

La Xina porta com a nom,
a l'Àsia, la trobaràs.
Segur que tu ja ho sabràs
perquè la coneix tothom.

Aquesta xineta ha vingut
a contar-nos moltes coses,
totes elles molt curioses,
del país en què ha nascut.

En bols menjarem l'arròs,
ajudant-nos de bastonets.
També farem uns pocs rotllets,
peix cru i porc agredolç.

Tant a nosaltres com a ells
ens agrada amb locura
al petard donar-li altura
i gaudir d'uns bons castells.

Mostren ser únics en un art:
les belles ombres xineses,
fetes amb mans entremeses
i una llum des de l'altra part.

El sumo és l'esport nacional:
lluiten dos grans forçuts
fins que un queda abatut
mirant estrelles i un pardal.

La Xina és rica en danses,
cada ètnia té els seus balls
sense crits ni forts guirigalls
però dignes de lloances.

Existeixen dracs voladors
que tiren fum per la boca.
Ballar com serps els pertoca
desfilant amb molts portadors.

A les més altes muntanyes
de la Xina tradicional,
l'ós panda seria l'animal
més volgut per les xicalles.

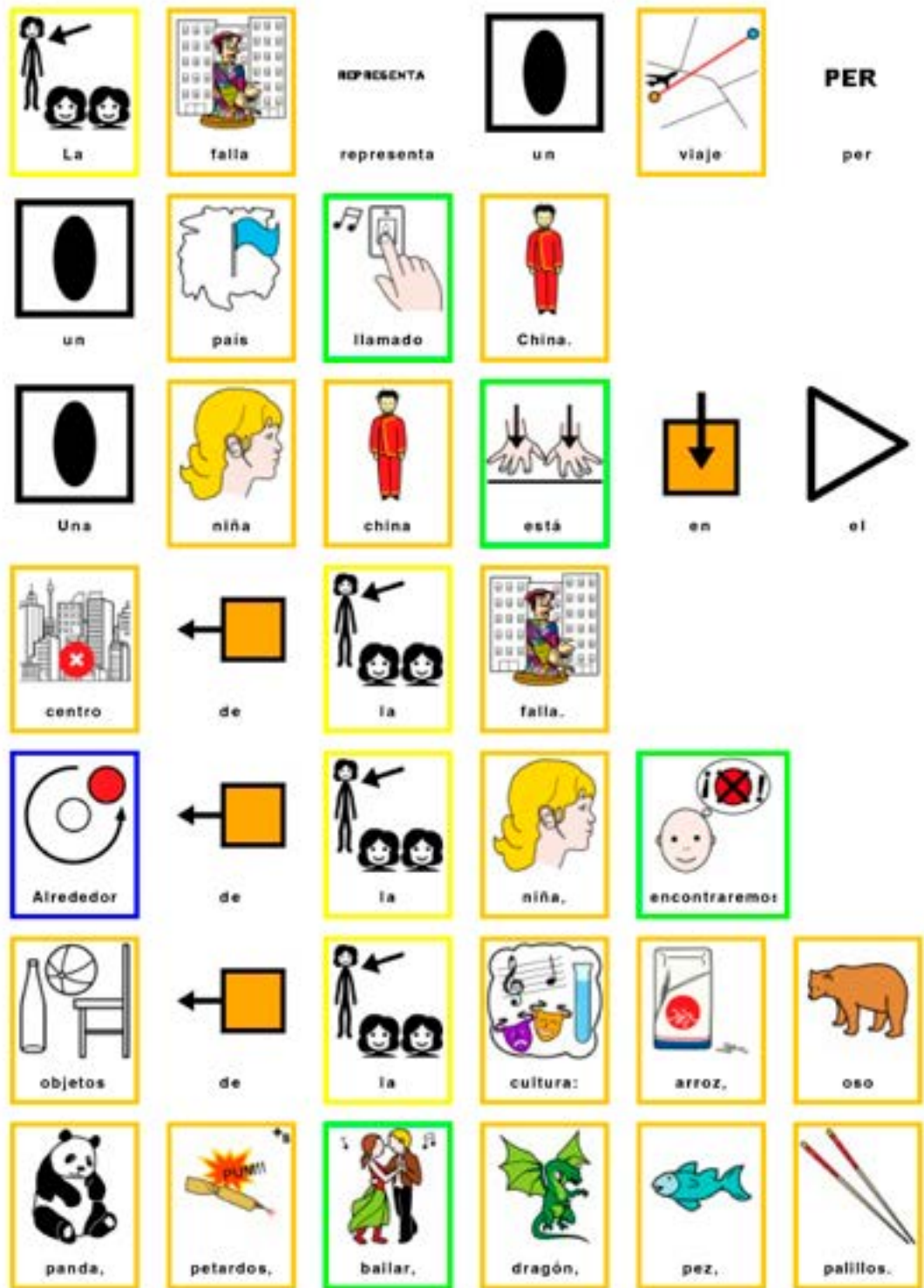
Els xinesos més xicotets
mengen sopa, pasta i panets.
I per a no fer-se grossets
també es nodreixen de peixets.

La Xina es caracteritza
per gaudir del sol naixent,
enllà a l'est el sol va creixent
mentre que a l'oest s'endinsa.

A un gran disc li diuen gong,
de bronze normalment el fan,
i el colpegen amb molt d'afany
fins que sona un estrident dong!

I ací acabem el viatge
per la gran Xina popular.
Si us ha agradat aquest cantar
aplaudiu-lo amb coratge!

Juan R. Alcocer.

Material generado con AraWord: <http://sourceforge.net/projects/arasuite/>
 Autor Pictos: Sergio Palao. Procedencia: ARASAAC (<http://catedu.es/arasaac/>). Licencia: CC(BY-NC-SA)

Comunicació Visual Inclusiva

Explicant la Falla Infantil a xiquets amb TEA

Aquest llenguatge inclusiu està dissenyat per ser visualment intuïtiu i fàcil d'entendre per a persones amb trastorns de l'espectre autista (TEA). Els símbols i dibuixos utilitzats són clars, senzills i directes, evitant el llenguatge abstracte o figurat que pot ser difícil d'interpretar per alguns xiquets autistes.

Símbols Universals: Es fan servir símbols universals reconeguts fàcilment per representar objectes, accions o conceptes. Aquests símbols poden incloure imatges d'objectes comuns, signes per a accions (com menjar o dormir), o icones per a llocs específics (com una escola o parc).

Colors i Formes: L'ús de colors vius i formes distintives ajuda a captar l'atenció i a fer les representacions més memorables. Això pot ser particularment útil per a xiquets autistes que són visuals i poden recordar millor la informació presentada d'aquesta manera.

Seqüència i Estructura: Els dibuixos i símbols es presenten d'una manera

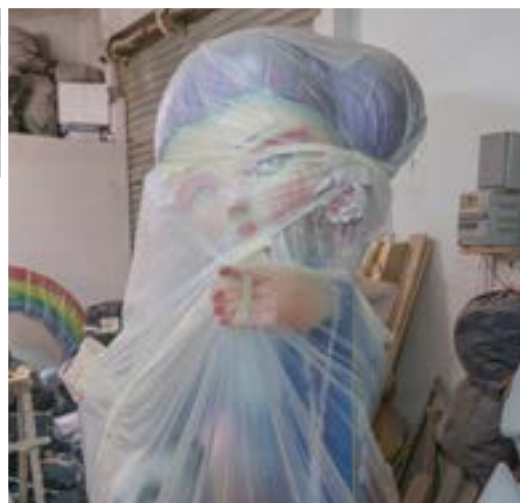
estructurada i seqüencial, ajudant a explicar les activitats de la falla infantil pas a pas. Això pot incloure la preparació, la celebració i les activitats específiques associades amb l'esdeveniment.

Text Suportiu: Encara que l'enfocament principal són els símbols, es pot incloure text suportiu breu i senzill per afavorir la comprensió. Aquest text està redactat d'una manera clara, directa i sense ambigüitats.

Interacció i Participació: El llenguatge inclusiu també pot animar a la interacció i la participació dels xiquets, fent preguntes o suggerint activitats relacionades amb els símbols mostrats.

Aquest llenguatge inclusiu és una eina potent per a fer les tradicions i les celebracions accessibles a tots els nens, independentment de les seues capacitats o necessitats especials. Facilita la comprensió i la inclusió, permetent que els xiquets autistes puguin gaudir i participar plenament en la falla infantil.

Visita al taller dels artistes
Ramón Olivares i Maribel Beltrán

CENS

INFANTIL

President infantil

Ian Alarcon Marin

Fallera major infantil

Lola Sisternes Moreno

Alagarda Corts, Hugo
Albuixech Ballester, Ana
Aldabero Santamargarita, Alejandra
Alumbreros Esparza, Greta
Antolí Jorda, Valeria
Arenas Perez, Izan
Arenas Perez, Maria
Argente Fenollar, Hugo
Balaguer Rosa, Anna
Barbera Maravet, Hugo
Barrio Sanchis, Aina
Bellver Vicente, Gala
Benito Ortega, Chloe
Benito Ortega, Lluna
Benito Ortega, Mei
Bixquert Robres, Cesar
Bixquert Robres, Hector
Blazquez Simon, Valeria
Boluda Pardo, Nayra
Bonales De La Torre, Aaron
Bosch Alumbreros, Adrian
Bosch Alumbreros, Noah
Bosch Llacer, Mar
Caballero Calabuig, Bruno
Cabanés Pla, Luca
Calatayud Salinas, Pepe
Campos Llopis, Pepa
Campos Llopis, Pilar
Casasnovas Pascual, Sofia
Chagues Perales, Gaizka
Diaz Pedros, Pablo
Domene Santos, Jacob
Escuder Perales, Ana
Escuder Perales, Pablo
Estornell Soler, Abril
Estornell Soler, Aitana
Fernandez-Camuñas Alvarez, Hector
Fernandez-Camuñas Alvarez, Reyes
Garcia Arenas, Laura
Garcia Castello, Diego
Garcia Palomares, Sofia
Garcia Richart, Marcos
Garcia Valero, Sara

Gimenez Gallego, Olivia
Gimeno Huerta, Aina
Gimeno Sarrio, Iago
Gonzalez Perez, Judith
Guerrero Ortega, Carles
Guerrero Ortega, Eric
Hernan Marti, Izan
Hernan Marti, Martin
Llorens Requena, Abril
Llorens Requena, Aitana
Magdalena Martinez, Emma
Martinez Sanchis, Gimena
Mateu Barata, Sergi
Medina Garcia, Julia
Miguel Trenado, Unai
Molina Richart, Martina
Molina Romero, Carlos
Montero Camañes, Marta
Ortega Calvo, Paola
Pascual Pla, Adriana
Pastor Sala, Vicent
Perez Molla, Elsa
Pinazo Beltran, Blanca
Pino Ortega, Alex
Pla Mompo, Selenia
Roca Fernandez, Mateo
Rodriguez Calabuig, Valeria
Sala Mora, Ariel David
Sala Mora, Gabriel David
Sarrión Ferrando, Olga
Sarrion Ferrando, Pol
Serrano Garcia, Kira
Sisternes Moreno, Isabel
Talens Escalante, Christian
Talens Escalante, Edurne
Tarazon Terol, Pau
Terol Borreda, Joan
Torres Benavent, Hugo
Valls Sarrion, Rocio
Vidal Sanz, Valeria
Villanueva Navarro, Cynthia
Weil Fenollar, Iker
Weil Fenollar, Paula

Recompenses Infantils 2024

Distintiu d'Argent

Boluda Pardo, Nayra.
Gimeno Sarrio, Iago
Pascual Pla, Adria
Pino Ortega, Alex.
Sala Mora, Ariel David
Talens Escalante, Christian

Distintiu d'Or

Casnovas Pascual, Sofia
Molina Richart, Martina

Sentiments de ser fallereta

Rebeca Reig Malonda.

Fallereta de l'A.C Falla de Beniopa 13 anys.

Falleretes i fallerets, supose que vosaltres sabeu respondre a la pregunta:

Què és ser fallera?

Per a cada persona pot ser una cosa diferent, però per a mi és felicitat, amistat, diversió, festa, cultura i, sobretot, sentiment. Unes sensacions que tots els fallers sentim des del primer dia fins a l'últim de Falles. Però ser faller també és orgull de viure la festa i de compartir-la amb familiars i amics. Jo crec que les Falles són fonamentals per a nosaltres i la nostra manera de viure.

Des que vaig nèixer he estat endinsada en aquest món i amb el pas del temps he après que no és només vestir-se de fallera, també és crear vincles. Uns vincles que no sols els tenim amb els membres de la teua falla, si no també amb la gent d'altres comissions i esta relació és molt important, secundar-se els uns amb els altres.

Ja que jo he ostentat diversos càrrecs fallers vos explicaré el que vaig sentir en ocupar-los. Una de les coses més emocionants és que et demanen que formes part d'un any amb algun regnat i van a casa o a algun lloc especial per a fer-te eixa pregunta que jo havia espe-

rat durant anys. La sensació de veure't a tota la junta de sobte, que si més no, no t'ho esperaves, per a demanar-te que ostentes un càrrec és una sensació indescriptible que mai podria descriure amb paraules, però sobretot, una que em va envair va ser la felicitat de pensar en el meravellós any que passaria. Des del dia que et nomenen per a algun càrrec o vestir-se de faller fa que esperes eixos quatre dies amb ansietat i al principi sembla que siga un any... una mica molt llarg, però passa volant i en un no res ja s'ha acabat, ja que en les Falles el temps passa volant.

Els quatre dies de Falles són per a mi els més emotius de l'any, sobretot el dia de la cremà. Quan la falla crema, amb la primera espurna vénen tots els records d'eixe any i com de bé t'ho has passat, sentiments encontres per la llàstima que s'acaba l'any, però també alegria amb els records bonics que hem creat al costat de persones amb les quals hem creat forts vincles.

En definitiva, ser faller o fallera és sentir-ho i viure-ho sense importar si ets algun càrrec o no, el més important sempre és passar-s'ho bé i crear moments inoblidables.

Qui ja em coneix sap que em diuen Eric Guerrero Ortega. Tinc 12 anys i sóc faller de bressol d'aquesta comissió.

L'any passat vaig tindre l'honor de representar junt a Gimena a tots els xiquets i xiquetes de la nostra comissió.

Gràcies a això vaig formar una bonica colla d'amics d'altres comissions que a dia de hui representem amb la Junta Local Fallera de Xàtiva a tots els menuts de la nostra ciutat.

Una amiga d'aquest grupet es va presentar a fallera major infantil de Xàtiva i em va proposar que jo fora el seu acompanyant. Per suposat que vaig acceptar la seua petició, sent així el primer menut de la nostra comissió en formar part d'aquest honor que és tot un orgull per a mi.

Està sent una experiència molt bona, bonica i divertida, encara que un poc cansada (tot s'ha de dir).

Aquest any he tingut la sort que Vera, la fallera major infantil de Xàtiva 2024, proposara a la Junta Local Fallera que jo, com a acompanyant seu, anara amb ella a tots els actes.

Com per exemple, les presentacions de Torrent, Picanya, Alzira, Canals... Vos diré que ha sigut una experiència fabulosa i tot un orgull dur el nom de Xàtiva per tot arreu!

Es increïble arribar als llocs i sentir-se tan volgut per les distintes juntes i comissions de tota la Comunitat. Per tot el que estic vivint i per tot el que em queda per viure, si alguna vegada teniu l'oportunitat de, primer, ser president infantil de la vostra comissió (vos assegure que vos ho passareu bomba) i, després, formar part de la Junta Local Fallera de la vostra ciutat, no ho dubteu! Viureu un any ple d'emocions junt a la resta d'amics de diferents comissions, així com amb les vostres famílies!

Tan sols em queda dir:
Visquen les falles!
Visca la millor festa del món!

Eric Guerrero Ortega

No deixes de somiar

Ginés Medina

Hi havia una vegada a la ciutat de València, durant les festivitats de les Falles, un ninot molt especial. A diferència dels seus companys, aquest ninot tenia un somni únic i peculiar: anhelava convertir-se en humà. El seu nom era Pep, i des que va ser modelat per les hàbils mans de l'artista faller, va sentir una estranya connexió amb el món real que anava més enllà de la seua existència com una figura efímera.

Pep observava la gent que passejava pels carrers, participava en les festivitats i gaudia de la vida quotidiana. Somiava amb experimentar l'alegria de riure, la calor del sol en el seu rostre i la llibertat d'explorar el món. A mesura que les Falles avançaven, Pep va començar a desenvolupar emocions i desitjos més profunds, i el seu desig d'ésser humà s'intensificava amb cada dia que passava.

Un dia, mentre observava a una família gaudint de la festa, Pep es va adonar que la seua oportunitat havia arribat. La màgia de les Falles, la mateixa màgia que encenia les llums i donava vida a les escultures, també li brindaria la possibilitat de complir el seu somni. Va decidir buscar la fada de les Falles, una figura mítica que es deia que atorgava un desig a un ninot seleccionat cada any.

Amb determinació, Pep va explorar la ciutat a la recerca de la fada. Després de moltes aventures i desafiaments, finalment la va trobar entre les llums brillants i els focs artificials de l'última nit de les Falles. Li va demanar a la fada que li concedira el desig de convertir-se en humà per a experimentar la vida d'una manera que mai abans havia imaginat.

La fada, commoguda per la puresa del desig de Pep, va concedir la seua comanda. En un centelleig de llum màgica, Pep va cobrar vida com un xiquet de carn i os. Estava emocionat de començar la seua nova vida, explorar el món i viure les emocions que només un ésser humà podia experimentar.

Pep va gaudir del seu temps com a humà, va aprendre sobre amistat, amor i les complexitats de la vida. Però, al final de les Falles, sabia que el seu temps com a humà estava arribant a la seua fi. Agraït per l'experiència única, Pep va tornar a la seua forma original com a ninot, però ara amb records preciosos de la seua breu però significativa vida humana.

La història de Pep es va convertir en una llegenda entre les comissions falleres, recordant-los la importància dels somnis, la màgia i la capacitat de les Falles per a donar vida fins i tot a les figures més inanimades.

De la tristesa de Pierrot a #pallassades#amor de TikTok

Iridiana Pérez

Hi ha antecedents dels primers pallassos fa ja 4.000 anys, però al llarg de la història la seua comesa ha sigut diversa.

Així, a la Xina de l'emperador Qin Shi Huangdi, a qui és deguda la construcció de la Gran Muralla, la seua comesa era fer riure a l'emperador i a la seua cort, però utilitzant de tal forma el seu enginy que era l'únic capaç de poder burlar-se del rei sense morir per això.

En l'Antiga Grècia els pallassos eixien en l'intermedi o en el final de l'obra de teatre interpretant la seua pròpia versió còmica de l'obra.

En l'Edat Mitjana es van convertir en els bufons de les corts i amb broma entretenien els seus reis, fins i tot eren portats a les guerres per a entretenir els combatents. Un pallasso anomenat Triboulet, en plena campanya militar va ser amenaçat de mort. En veure's espantat li ho va fer saber al seu rei Francisc I, qui li va dir que no es preocupara, que si qui li amenaçava s'atrevia a matar-lo, seria assassinat mitja hora després. El pobre pallasso, fent ús de la seua sornegueria li va preguntar preocupat si no podria executar-lo mitja hora abans.

Però no va ser fins a 1665 quan canvia la seua faceta còmica per la melancòlica.

Naix Pierrot, el pallasso romàntic ferit d'amor, amb cara trista, de peus junts i braços caiguts. Sospira cada nit per la seua estimada Colombina, filla del dia i plena d'alegria, mentre ella, enfastidida del seu caràcter avorrit se'n va amb Arlequí, un amor més viu i atrevit. Però aquesta relació entre el pallasso i l'amor és una relació de tristesa i pena, molt allunyada de la visió festiva i còmica que fins llavors havien tingut els pallassos.

Quatre segles després que les pallassades s'uniren a l'amor gràcies a Pierrot, Internet ens ha retornat la relació, però de forma molt diversa. Si cerques en TikTok #pallassades#amor, podràs veure de tot: tristesa per un engany amorós, desdeny perquè la teua parella no neteja la casa, jocs divertits de preguntes d'amor entre la parella, parelles gravant-se fent tombarelles o caminant de manera divertida. Una infinitat de ximpleries per a demostrar que l'amor pot ser tan còmic o tan depriment com un pallasso en les seues interpretacions

Al pobre Pierrot el van deixar perquè el seu amor el feia trist, afligit, apesarat, entristit, atribolat, pesarós, taciturn, compungit, plorós. Si haguera viscut en 2024 el seu amor tindria milions de followers i els seus sospirs per Colombina inspirarien moltes parelles.

Hugo Barbera Maravet

Joan Terol Borredá

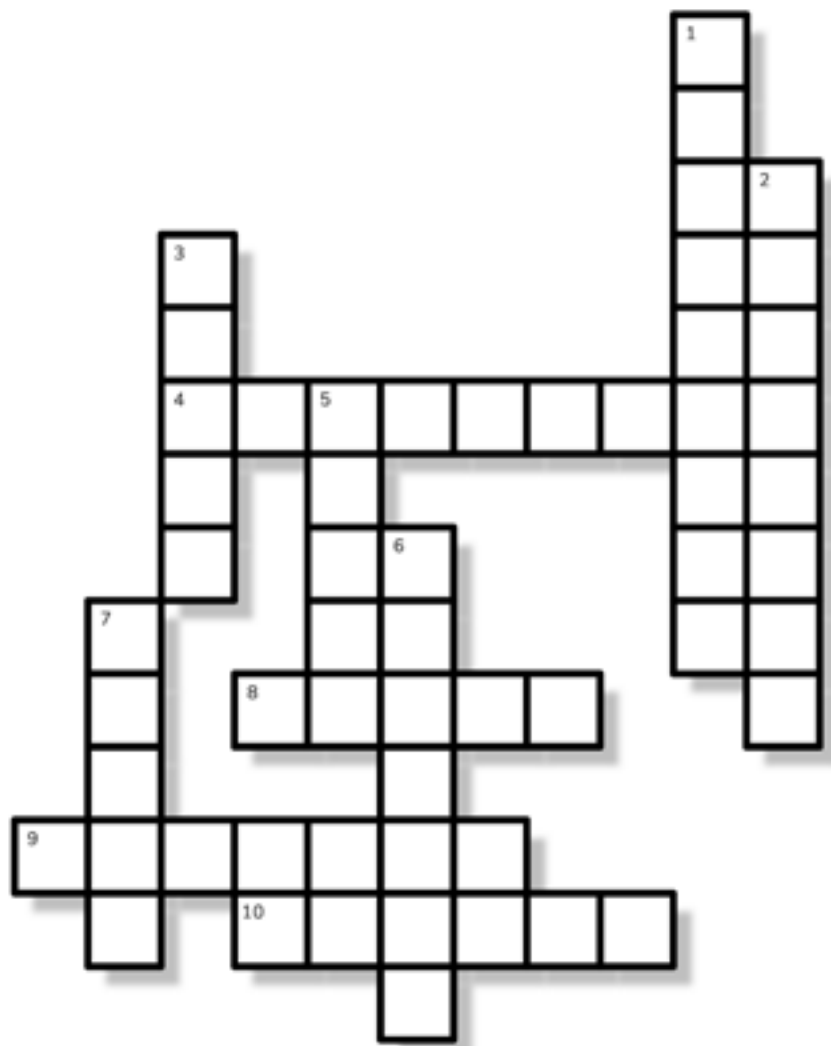
Alma Robres Cuellas

Luca Cabanes Pla

EL FUTUR

Juguem?

Horitzontal

- 4. Molts castells
- 8. El monument
- 9. Per a la despertà
- 10. Li portem flors a la Mare de Déu

Vertical

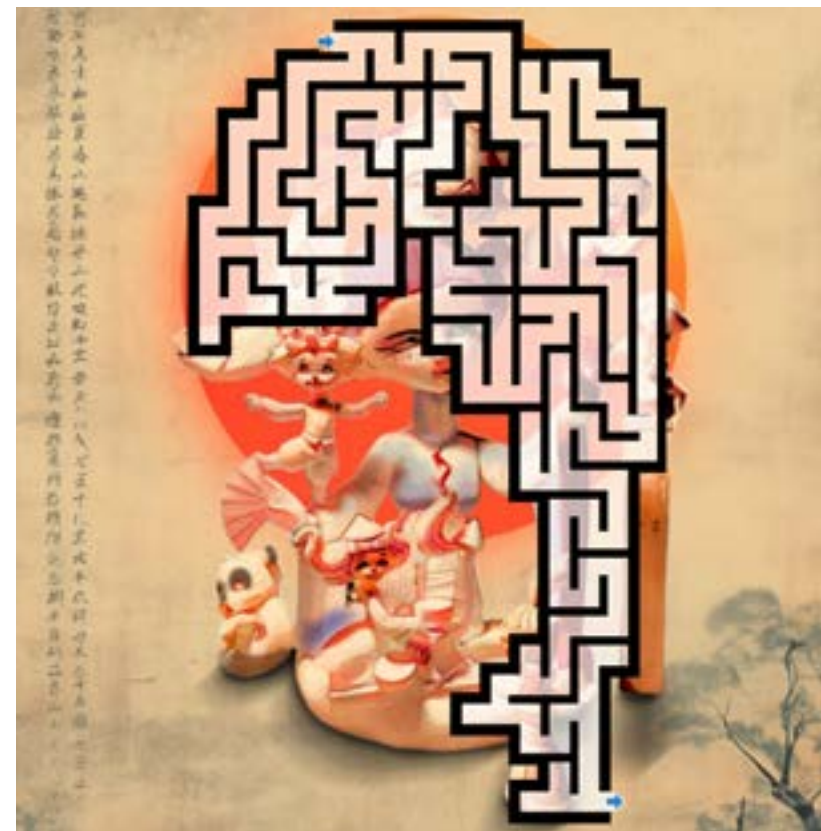
- 1. On pujem
- 2. La veig des del Moncho
- 3. Pot ser indultat
- 5. Per a la cremà
- 6. Totes somien en ser la major
- 7. La millor falla del mon

Sopa de Lletres

- FALLA
- RAVAL
- FOC
- PETARDO
- FALLERA
- MASCLETA
- DESPERTÀ
- NINOT
- CREMÀ
- PIROTECNIC
- FESTA
- INDULTAT

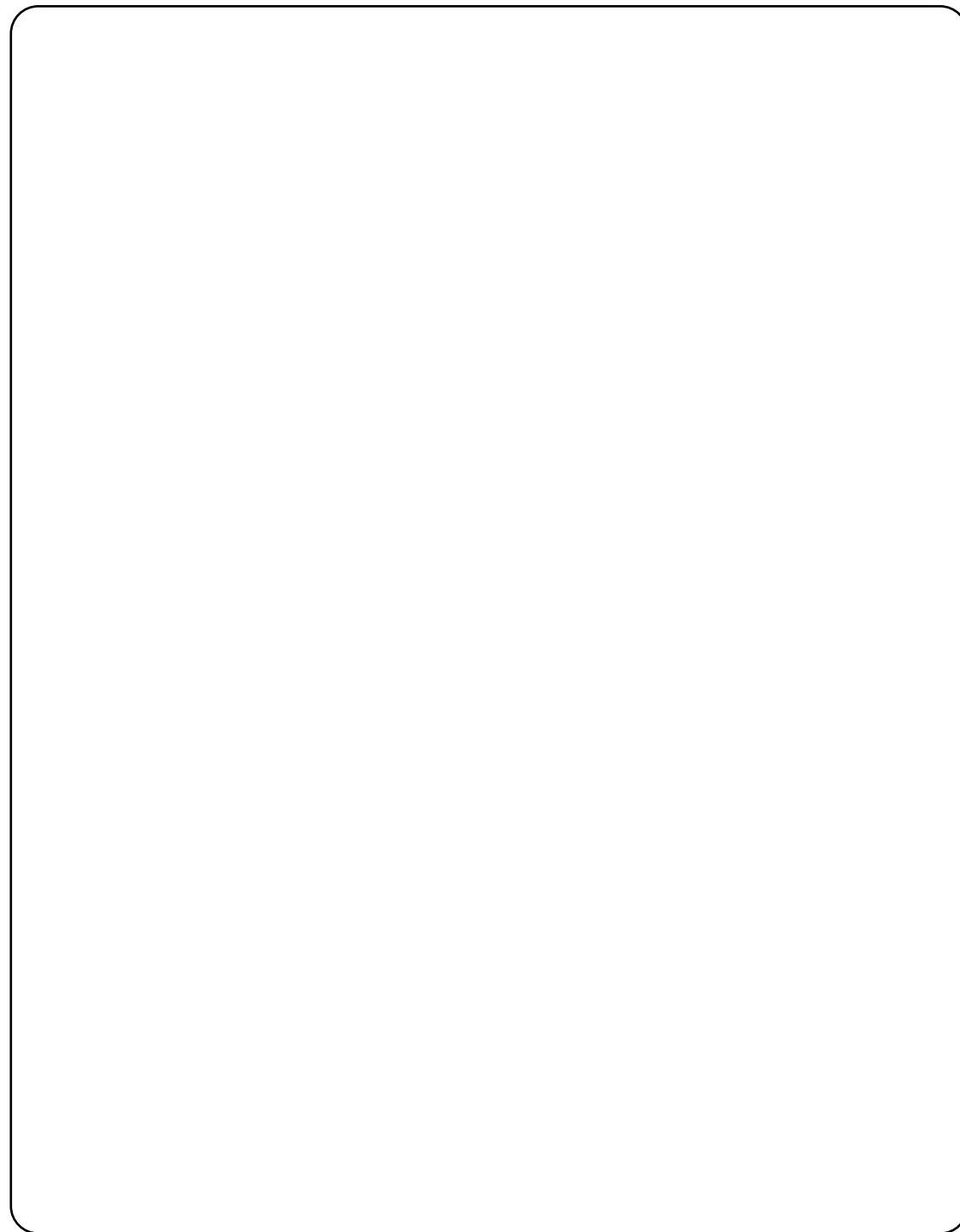
Laberint

Pinta els nostres fallers

Dibuixa la falla que t'agradaria veure a la plaça l'any que ve

ARTICLES

Érem, som i sempre serem Raval.

I de colp, sense adonar-nos la nostra família compleix 50 anys...

Maria Terol

En la nostra comissió ho teníem claríssim, era una any especial i per a això fa molt de temps que estalviem i preparem el nostre cinquanta aniversari.

Volíem que fora un any per a recordar i creiem que així ha sigut.

Any per a recordar amb el monument que plantem en la nostra volguda placeta, però any per a recordar també per a tots i totes les que en alguna ocasió van ser part imprescindible en la nostra comissió, falleres majors i presidents de diferents exercicis.

Així que ens vam posar les piles. Primer aconseguim tots els números de telèfon, després un grup de WhatsApp (que hui dia conservem per a futurs esdeveniments... hehehe) i així ens vam tornar a trobar.

Quina emoció, il·lusió, quin comboi! Hi havien moltes falleres i presidents que encara són fallers però hi ha d'altres que ja no. I tornar a casa, sí, tornar a casa, tots sabem que és molt bé!

Comencem amb un menjar a l'estiu, per a veure'ns i així posar-nos al dia, fotos de quan vam ser falleres majors i presidents, divendres de quinto i tapa, un altre menjar d'hivern (si hi havia a l'estiu, a l'hivern també havia d'haver-ne), divendres de quinto i tapa (una altra vegada), gala del cinquanta aniversari. Quina manera de plorar! Quina manera de recordar, quina il·lusió tornar-nos a posar les bandes de falleres majors! Que bé tornar a ser Raval.

Per a fer més especial enguany (més si cap), des de la nostra comissió s'han fet activitats per primera vegada que estem més que segures que es continuaran per sempre.

Van ser uns dies que ens van omplir l'ànima, el cor i el cel de colors!

Ens reunim amb l'associació d'ASPROMIVISE, CEM i CRIS per a esmorzar tots junts al voltant de la nostra mítica font i després... explosió de color! Pintarem un fum de paraigües amb motius del nostre aniversari i després penjar-los per tota la placeta i així omplir el cel de colors.

Vam fer un gran equip entre tots i estem més que segures que l'any que ve... repetim!

A partir d'ací compte enrere per a Falles. Des de la nostra comissió hem intentat que tot i tota aquella que no fora faller se sentira part de la nostra família i així ho gaudira perquè en són part.

Comencem amb germanor, exposició d'aniversari amb història ravalera i en un obrir i tancar d'ulls... la setmana fallera!

Amb la plantà vam rebre la visita al nostre monument al costat dels nostres amics de l'ONCE, van vindre a visitar el nostre monument i en companyia dels nostres fallers i falleres vam poder explicar-los com era el nostre monument, la crítica, els colors, van poder tocar els ninotsi així gaudir d'ells. Així vam poder passar un dia per a recordar i un dia que perdurà amb els anys.

Plantà i descobriment de la placa commemorativa del nostre aniversari, lliurament de premis, l'Ofrena, Sant Josep, xocolatada que van pagar entre totes les falleres majors i presidents el dia de la cremà per a donar-nos les

gràcies (quan els les hem de donar a ells per fer tan gran lanostra família), cremà, dies i nits de casal, en resum... un any per a recordar. Des de la nostra comissió només esperem que per a

totes les persones que amb tant d'amor preparam enguany se senten igual d'orgullosos que nosaltres de formar part de la nostra comissió, ja que ells i elles: **Eren, són i sempre seran Raval.**

L'espectacle ha de continuar

Leticia Garcia

Ja havia caigut la nit quan Alfred Jagranava amb parsimònia aquella arenosa superfície. Taral·lejava els èxits que cada vesprada delectaven menuts i grans. Hui no ha sigut un bon dia! — sospirava. A Rocco, el pallaso, se li han oblidat els acudits més mítics del seu espectacle i s'ha vist angoixat per la manca de públic a les grades. Mira que va repassar vegades als camerinos, nits i nits d'assaigs, plors, rialles i maldecaps. Rita, la trapezista, que fa voltes suspesa per l'aire i és capaç d'organitzar fins quatre coreografies en una cavalcada. Hui no ha eixit contenta. Toni, el malabarista que fa volantins per tal de quadrar pressupostos, li ha caigut una maça a terra i li ha sigut impossible quadrar l'espectacle final. Una pena, de veritat. Paco, el gran mag que pot convertir qualsevol somni faller en un ninot de cartró pedra, ha caigut malalt i clar, tota la família del circ s'ha posat molt trista, tant, que la vedet major ha decidit absentar-se. Tenim també Vicent, el domador i president de les feres falleres, a qui li ha mossegat una de les lleones i ha dimitit. Quin panorama! Els músics han traspaperat les partitures i han acabat barrejant Amparito Roca amb La gallina Turuleca. L'home del canó no ha entregat el llibret a temps i això que anava com una bala. Els únics que han triomfat hui, els escapistes, sempre desapareixen en el pitjor moment. Però no abandonarem el circ! Deixaré ben polit el circ per tal de començar una nova funció l'exercici que ve. L'espectacle ha de continuar! —va dir Alfred granera en mà a mode de micròfon.

Festa i devoció al Raval

Què va davant, la festa, la vespra, les falles o la devoció?

Laura Martínez Ibáñez

Confraries i falles de Xàtiva han tingut i, en alguns casos, encara tenen, lligams i connexions de persones, dates i actes. Raval i Santa Cena, República Argentina i Sant Sepulcre són tal volta dos dels exemples que ens venen al cap immediatament.

És com si la pròpia realitat ens recordara que, per damunt de conviccions i creences, l'ingredient imprescindible d'una societat som les persones. No cal anar-se'n a l'origen de les festes, siguen paganes o religioses, per a observar la seua evolució. Només fent una ullada a les darreres tres dècades podem observar com agrupacions i associacions de Xàtiva puguen i baixen acompassadament, com si reberen o perden rent. De vegades, creixen per damunt de les seues possibilitats; d'altres, llangueixen irremeiablement. El ritme de creixement depèn directament d'un ingredient bàsic: les persones. Quan la fortuna ompli un barri amb famílies amb espenta, la festa i la vespra cobren vida.

Això és exactament el que va passar en la dècada dels 70 i entrada la dels 80 al barri del Raval de Xàtiva. **Jesús Terol Molina**, un nom històric al barri, rememora com, després d'uns anys sense falla, en 1973, un grup d'amics, molts dels quals també formaven part de la Confraria de la Santa Cena des de xicotets, van refundar l'agrupació fallera.

Del trage de faller a la vesta

«Érem una quadrilla molt gran que passàvem del trage de faller a la vesta sense transició», bromeja Jesús i afegeix:

«vam muntar també les festes de carrer, les Festes del Barri del Raval que se celebraven en octubre i en les quals, l'església també participava activament, era una part fonamental perquè s'organitzaven misses de campanya a la plaça, processons i altres activitats».

Mistos per a l'abadia del Raval

Segons Jesús Terol, l'estreta relació que hi havia entre església i festa es remunta als anys de les seues infanteses. Aleshores, al voltant dels anys 50 i 60, «mitja vida nostra es desenvolupava en l'abadia i en l'església, perquè no teníem altres llocs on anar. Inclús vam ajudar a construir l'abadia venent mistos. La vida la fèiem allí, d'ací la inevitable connexió posterior entre falla i confraria».

A més, la relació amb el rector del moment, conegut com **Vicent l'Alemà —D. Vicente Ample—** era molt bona. Interactuava moltíssim amb la Falla del Raval i inclús es recorda la celebració d'ofrenes a la Verge fetes pels festers i els fallers.

Qüestió de generacions

Mentre la joventut de Terol i la seua quadrilla transcorria unida fortament a la falla, a la festa del Raval i a la Confraria de la Santa Cena, actualment eixa connexió ha minvat fins quasi arribar a desaparèixer. El motiu del declivi, segons el mateix Jesús, és generacional.

«A mi la vesta me la donava la meua àvia i no ens paràvem a pensar massa. Eixíem a les processons. En canvi, les generacions posteriors tenen una relació

diferent perquè nosaltres mateix no hem obligat els nostres fills a eixir ni a no eixir. Els joves d'ara tenen altres coses a què poden dedicar el seu temps i passen de les agrupacions, siguen religioses o festives. És un tema de canvi generacional», comenta Jesús.

«Nosaltres érem onze parelles que, a més, vam arrastrar d'altres fins arribar a més de quaranta persones que tiraven del carro de la falla, de la festa i del que fera falta», recorda.

«Boom» faller

Els records de Jesús Terol coincideixen fidelment amb els d'un altre fester i faller de solera com és **Ximo, Joaquín Sanchis Almiñana**: «Recorde el meu pas per la Falla del Raval amb intensitat. Vam viure una autèntic boom. La majoria de nosaltres també pertanyíem a la Santa Cena. Estem parlant d'unes 25 o 26 famílies: els **Perigüell**, els **Soler**, **Salvador García**, i d'altres com **Jesús Terol**, **Luis**, **Fernando Mollà** i jo mateix que érem ja des de xicotets».

Més famílies es van sumar posteriorment atretes per la vitalitat i l'espenta de l'agrupació, **Edelmira i Antonio Soler**, **Francisco**, **els Santamargarita...** **Joaquín** recorda i segur que falten noms i cognoms però el ben cert és que «vam viure uns anys d'autèntica esplendor perquè érem gent mol implicada en la falla i també en la confraria, és a dir, implicats amb i en el barri del Raval».

Connexió activa entre falla i Santa Cena

L'evolució de la Confraria de la Santa Cena també ha passat per diversos moments, tot i que, actualment, sembla renovar energies tal com comenta una de les seues integrants, **Mari Nieves Ortega**: «La meua família sempre ha estat vinculada amb esta germandat. Enguany hem tingut la fortuna de comptar amb la incorporació de nous membres, procedents de varies famílies que també són de la Falla del Raval, que han vingut a engrandir l'agrupació i devem ser unes 60 o 70 persones».

Per tant falla i confraria continuen connectades. Tal volta no amb la intensitat de dècades anteriors, però el lligam no s'ha perdut i es manté viu.

Sobre la festa del barri, dedicada als Joanets i al Crist, va anar morint coincidint la seua feblesa amb el compliment del servei militar de la quadrilla de Jesús Terol: «Quan vam tornar de fer la mili, el que vam trobar no ens va agradar i no vam seguir avant».

Festa de barri, falla i confraria han seguit evolucions paral·leles, disperses en ocasions, acompassades en altres. Malgrat la desaparició de la festa de barri, hi ha un present molt potent en la falla i en la confraria. El seu futur està, com sempre ho ha estat, en les mans dels seus integrants. Vespra, festa i devoció poden caminar juntes. Unir i sumar sempre és més rentable. Més saludable. Millor.

Llum

No cal oblidar que religió i falla comparteixen simbòlicament un element fonamental. **La llum**. La paraula

valenciana falla deriva del llatí *facula*, que significa torxa. El significat originari d'aquest terme era precisament eixe: es tractava de les torxes que es col·locaven a la part alta de les torres de vigilància romanes. Amb el pas dels segles, el concepte ha anat evolucionant fins a donar nom a les festes de Sant Josep.

També les torxes, la llum, són un element imprescindible en la cosmovisió de la religió catòlica. Amb llum, tot és possible.

L'ESPECTACLE DE LES FALLES

Si hi ha un espectacle
més brillant que les estrelles,
des del primer a l'últim acte,
eixe és... el de les falles.

Un espectacle viu
viscut a peu de carrer.
On tothom somriu,
des del minut primer.

Cada acte és seguit massivament,
per un públic il·lusionat.
Que efusivament,
aplaudeix emocionat.

La vistositat dels vestits,
el colorit dels monuments,
i molts moments divertits,
que es queden en les nostres ments.

Intenses mascletades
i enlluernadors focs artificials,
després de les despertades,
i esmorzars descomunals.

Tot compartit
i obert al públic en general.
Un espectacle gratuït,
que als fallers els costa un dineral.

Esclat dels coets,
l'olor de la pólvora cremada.
Artefactes xicotets,
per a una festa agermanada.

Pólvora per a la pau,
per a la festa i la il·lusió.
I no perquè siga la clau
de guerra, mort i destrucció.

Majors i xicotets,
contemplen amb admiració,
els ninots grans i els ninotets,
amb alegria i fascinació.

Els cadafals en les places
són el centre d'atenció.
Un espectacle de masses,
digne d'observació.

Les cercaviles diàries
mantenen la festa viva.
Amb participacions multitudinàries
i assistència de públic massiva.

El lliurament de premis
és seguit amb expectació.
Uns aconseguiran els somnis,
altres... una decepció.

Però així és la vida
i la cara i creu de la festa.
La sort et somriu un dia
i a l'altre et detesta.

La visita a les falles
o l'ofrena de flors
són grans desfilades,
amb somriures, emocions i plors.

La baixada de Sant Josep
i la cremà de falla, gran o modesta,
són espectacles que ningú es perd
l'últim dia de la festa.

Per tot el que s'ha dit
i sense ànim de baralles...
Declare en aquest escrit,
GRANDIÓS!, l'espectacle de les falles.

José Ramón Cerdà (trellater)

Activitat econòmica al raval a mitjan del segle xx:

Comerços, indústries i serveis

Josep Sanchis Martínez

Al Raval de Xàtiva, per atendre les necessitats de consum dels seus veïns i veïnes i per generar economia que permetera mantindre el dia a dia de les famílies que en ella han habitat, s'ha generat al llarg de distintes èpoques, certa activitat econòmica, encara que modesta generalment, duta a terme per persones dedicades a subministrar béns, aliments o serveis a la gent del barri i els seus voltants majorment, així com algunes indústries, encara que escasses, que van estar instal·lades en aquesta zona en l'època que tractem en aquest article, que compren la dècada dels anys 40, un cop es troba la població

eixint lentament de la penúria que va ocasionar la Guerra Civil, majorment deguda a l'autarquia que va imposar el règim del general Franco en el país, o siga un sistema econòmic basat en la subsistència i en l'aïllament respecte del mercat internacional.

Anteriorment al període que tractem, concretament en la dècada dels anys 20 tan sols s'ha detectat que el Palasiet de la família Selgas va ser el primer lloc on Ezequiel de Selgas va comercialitzar productes per a l'automòbil, com benzina i peces diverses fins que en 1927 es construeix l'edifici enfront de la font

del Lleó que anomena Garatge Alameda, on trasllada tot el negoci i obri en les plantes superiors l'Hotel Espanyoleto. Altres botiguetes que hi havia aquells anys foren les d'olis i llegums d'**Enrique Sabater García** al carrer Sant Joan, 1; la venda de gallina que realitzava **Vicente Jordán Mompó** al carrer Font de Sant Joan, 34; la fusteria de **Francisco Femenia Candel** en la plaça de Sant Joan, s/n; el forn d'**Hilario Arnau García** al carrer Argenteria, s/n; la fàbrica de teixits de **Rafael Perales Matalí** al carrer Font de Sant Joan, s/n; i els comerços de venda de vi i d'oli d'**Eliseo Gandia Ortega**, al carrer Sant Roc; el de **José Pla Ducat**, al carrer Font de Sant Joan, s/n i el de **Rafael Liñán Vazques** al carrer Argenteria, 22.

Dels comerços i indústries dels anys 40 intentarem citar els noms i carrers on estaven cadascuna d'aquestes botigues, obradors, fàbriques, tallers o oficines que van prestar i procurar treball i serveis majorment als veïns i veïnes del Raval així com a altres del seu voltant:

- Fàbrica de midó, de **José Conejero Camús**, al carrer Font Sant Joan, 11.
- Almàssera d'oli de **Jaime Pla Mollà**, al carrer Sant Roc del Raval, 3.
- Carnisseria de **José García Rey**, al carrer i plaça de Sant Joan, s/n.
- Fàbrica de cistelles i folrat de garrafes: **Francisco Biosca Ferrero**, carrer de la Reina, 116, i **Rafael Merí Albalat**, carrer de la Reina, 116.
- Carrosseries de carros i camions de **Joaquín Camarasa Gil**, al carrer de la Reina, 78.
- Botiga de comestibles de **Nieves Bachiller Sabater**, al carrer Font Sant Joan, 31.

- Botiga de comestibles de **Francisco Lagardera Sabater**, a la plaça Sant Joan, 1.
- Botiga de peix fresc de **Vicente Bosch Martínez**, al carrer Argenteria, 42.
- Corredor-assentador de fruita, **Joaquín Maset Fuster**, al carrer Font Sant Joan, 10.
- Exportadors de fruita, **Miguel Beneyto Belda**, al carrer Sant Roc, 34.
- Forns de pa: **Vicente Pino Boigues**, a la plaça de Sant Joan, 14 (després Evaristo Lorente), i **Francisco García Benavent**, al carrer Argenteria, 40.
- Lleter amb ramaderia: **José Soro Sanz**, a la plaça Sant Joan, 13; **Maria Santamargarita Maset**, al carrer Sant Joan, 33; **Rafael Peris Granero**, al carrer Raval, 29; **Pedro Bolinches Perales**, al carrer Sant Roc del Raval, 19; **Miguel Llana Terol**, al carrer Sant Roc del Raval, 44; **Rosalía Esquerre Mir**, al carrer Sant Roc del Raval, 45; **Ramón Peris Samprimo**, al carrer Argenteria, 30; i **Alberto Molina Bou**, ubicat a l'Hort de Mora.

- Taller mecànic i de ferreria: **Francisco Tomás Lorente**, al carrer Font Sant Joan, 30.
- Admissió de mercaderies, Transportes Lagardera, al carrer Font Sant Joan, 1.
- Fàbrica de mobles i ebenisteria: **Francisco Prats Roca**, situat a l'edifici de Villa Cantó.
- Comissionista de vendes, **Eliseo Ventura Peralta**, amb domicili a Villa Cantó.
- Ciment i material d'obra, **Rafael Oliver García**, al carrer Argenteria, 18.
- Pintura artística, **Rafael García Sanchis**, al Portal de Madrid, 37.
- Fàbrica de pinyolada i sabó: **José Pérez Barceló**, a la carretera de Madrid (ara Corts Valencianes). Possiblement es tracta de l'almàssera que després va ser adquirida per **Enrique Grau de Canals** i finalment es va dedicar l'edifici

a discoteca fins a ser enderrocat, del qual encara queda en peu, com a testimoni del patrimoni industrial, el fúmeral de rajola.

Alguns altres subministraments i serveis que podia necessitar la gent del Raval, es trobaven en llocs més o menys pròxims com: Escoles de primària, a la plaça de Sant Jaume i la Ferroviària a la plaça Espanyoleto, 14.

Institut Nacional de Previsió Social, a la plaça de la Bassa.

Tabacs, Expenedoria núm. 2 d'Emilia Bolinches Úbeda, a la plaça Sant Jaume, a la cantonada al costat de la font.

Perruqueria d'homes, **Rafael Lorente**

Pla, al carrer Hostals, 15.

Perruqueria de dones, **José Bernabeu Gimeno**, a l'Albereda, 8.

Carboneria, **José Angulo Gíménez**, al carrer Hostals, 7.

Taverna-cafeteria, Bar Olímpic, de **José Perales, Sarpa**, a la plaça de la Bassa, 33.

Sastre, **Francisco Gimeno Sanepifanio**, al carrer Font Trencada, 3.

Vins, **José Ibanco Jordá**, al carrer Hostals, 24.

Licors, **Arturo Pons Ibáñez**, al carrer de la Reina, 58.

Torrans, xocolata i café, fàbrica Fills de **Rafael Reig**, al carrer Font Alta, s/n.

Raonem?

Abraham Sanjaime

Falles... quina curiosa festivitat. Diuen que no hi ha festa com la nostra, plena de música, ball, soroll, i moltes altres coses que fan de la nostra festa una cosa especial i espectacular.

Ara bé, si ens parem a pensar un poc, tal vegada es podria dir que no som tan especials. Sí, és cert que la gran diferència que hi ha entre les falles i altres activitats són els majestuosos monuments que plantem al centre dels nostres carrers. Aquest espectacle de llum, sàtira i foc, que cremem cada 19 de març. Però i si us dic que fa més de cent anys que existeixen unes festes molts semblants a les nostres?

Corria els anys 1880 quan a un barri amb un to bohemi de la ciutat de París va sorgir la idea de crear un recinte on els més altruistes de la ciutat (i a poc a poc de tot el país i gran part del continent) anirien a gaudir d'una sèrie d'espectacles. I així van nàixer els grans cabarets.

I ara direu: «I què collons diu aquest, quina relació tenen els cabarets amb les falles?». Doncs jo us ho explique. Analitzarem cada concepte de les falles i veureu com a la fi em donareu la raó.

De primeres sabem que les falles són pur espectacle. És una festa on tot és un espectacle. Tenim una llarga trajectòria de magnífics grups de teatre amateurs lligats a les diferents comissions falleres.

Grups per tota la província de València que ofereixen durant tot l'any unes actuacions dignes dels millors teatres del país. Així com grans artistes d'aquella època feien els seus primers bolos als xicotets cabarets de la ciutat de l'amor i de la llum.

I ja que parlem de l'amor... com no recordar aquests balls de cancan famosos en les sales com el Moulin Rouge o el Folies Bergère. Doncs encara que la finalitat fallera no és la mateixa, en la nostra festa tenim també una varietat de ciutats que presenten dins del seu extens programa festiu uns concursos musicals de ball. On la música és, conjuntament amb el ball, la protagonista. Centenars de fallers puguen als escenaris de les ciutats a mostrar que encara que no són professionals del ball, són completament capaços de fer gaudir d'uns espectacles meravellosos. De fet, la falla Grau de la ciutat de Gandia va portar a les pantalles del país un dels seus shows, on van ser un èxit absolut.

Un altre punt no tan important però a la vegada reial és la beguda. Sí, encara que no siga la cosa de la qual més m'enorgullisc, les falles i la beguda estan molt unides. No hi ha cap i casal que no tinga la seua barreta perquè el faller es pugui fer la seua cervesa o qualsevol altre tipus de beguda. De la mateixa forma que un dels punts més rellevants dels cabarets, era que tots o la gran majoria d'ells disposaven del seu bar perquè

RAMON PERIS SAMPRIMO

Tratante en ganado cabrio Especialidad en LECHE de CABRA servida a domicilio

Argenteria, 30 JATIVA

TRANSPORTES Y ENCARGOS

LAGARDERA

Servicio de mercancías rápidos en camión y ferrocarril, entre JATIVA Y VALENCIA

COMBINADO CON EL RESTO DE LA PENINSULA Y POSERIONES INSULARES

Admite mercancías en

JATIVA: Trobat, 19 (PRIO 141500) Teléfono 95 - Peris, 8 y Pto. San Juan, 1 - Teléfono 65

VALENCIA: Pelayo, 9 - Teléfono 14019

CARROCCERIAS INDUSTRIALES

Joaquín Camarasa

Reparaciones de todas clases

Solidez y Economía

GASOLINA ENTREGA INMEDIATA

Aceites, Grasas, Cubiertas y Cámaras, Bandajes macizos de todas marcas, y toda clase de accesorios para automóviles y camiones

AUTOMÓVILES FORD - TRACTORES FORDSON

Stock de toda clase de piezas de recambio

Preso para la colocación de bandajes

EZEQUIEL DE SELGA

CHERUBINO VALSANGIACOMO

Único concesionario para la venta del licor

Fernet y Vermouth Torino-Branca

De la casa FRATELLI BRANCA MILANO

GRAD-VALENCIA

CALLE VICENTE BRULL, 2 AL 14

ESPAÑA

Exposición Internacional Barcelona 1929

A la Sociedad Anónima Fratelli Branca han sido concedidos los premios honoríficos Fernet-Branca en la categoría de Licor Gran Premio (como Gran Premio superior).

Vermouth Torino-Branca es el campeón de Vinos Gran Premio.

Representante para las distritos de JATIVA, EL SAIDA, ENGUERA y VENEZIA

Francisco Biosca Ferrero

CALLE DE LA REINA, 116 (PUERTO REQUENA)

TELÉFONO 85 JATIVA

Taller de vestir garrapas y toda clase de envases

Rafael

ARCIA SANCHIS

Pintura Artística

Alameda de Madrid, 37 (frente al Palaciot)

Játiva

cada client que anara a fruit d'una bona estona, poguera a la vegada gaudir d'un bon glopet. Podríem dir que la cassalla és als fallers com l'absenta al parisenc.

El primer cabaret que va existir va ser Le Chat Noir, al barri de Montmartre de París i es va crear principalment com a un punt cultural on podrien anar cantautors, músics o poetes a expressar lliurement el seu art dalt d'un escenari. Crec que no hi ha cap persona que no pugui relacionar veure una desfilada fallera sense sentir una bona agrupació musical que els acompanye. Aquestes notes de pasdobles que tot valencià reconeix en tan sols escoltar un sol to.

De la mateixa manera que també tenim els nostres poetes o escriptors. Els llibrets de les falles! Aquesta explosió d'art que ens mostren any rere any les comissions

falleres. Poesies, articles... Art en lletra que fan els milers de valencians que componen aquests grans llibrets. I és que si d'una cosa ens hem d'enorgullir els fallers és de la qualitat literària que hi ha en el món de les falles.

Podríem trobar més semblances dels cabarets i les falles, però ací en tan sols cinc apartats hem vist aquest gran paregut. I ara vosaltres, penseu que tinc raó? O tan sols és un punt de vista d'un boig amant de les falles i de la cultura de la capital del país veí?

Per a mi, no hi ha cap dubte, i cada 19 de març el teló es tanca per a donar uns dies de descans, ja que pocs dies després un altre show començarà, noves cares, nous reptes i amb les piles carregades.

Que comence de nou l'espectacle!

DON GARREPOT I DON GARRULOT

Són dos fallers de soca-rel,
de soca-rel mig jubilats,
són jubilats amb poc de pèl,
amb poc de pèl i desbaratats.

Si es trobaven pel carrer
o començaven la discussió,
cridaven fort en to groller
l'extrafolària salutació.

Xe, Don Garrepot!
xe, Don Garrulot!
On vas, trompellot?
A la falla, borinot!
I ho pagaràs ja tot?
Tu, a cagar, a l'hort!
Au, Don Garrepot!
Au, Don Garrulot!

Són els dos més festers,
són dos festers mig tronats,
són tronats i malfaeners,
són malfaeners acomodats.
Si jugaven al truc o al bac
o discutien per treballar,
bevien whisky o un conyac
i la fallera vinga a plorar.

Xe, Don Garrepot!
Xe, Don Garrulot!
On vas, trompellot?
A la falla, borinot!
I ho pagaràs ja tot?
Tu, a cagar, a l'hort!
Au, Don Garrepot!
Au, Don Garrulot!

Són president i tresorer,
són amics de l'absurditat,
un és garrepa i malfeiner,
l'altre un pallús quasi tronat.

No ens quadra el pressupost.
Quina bonyiga de monument!
Els Dons ja han fet l'agost
i han fugit descaradament.

Ja veieu, són dos pallassos
treballant en el circ faller,
sempre tocant els nassos
i tota la feina encara per fer.

Saps què, Don Garrepot?
Què passa, Don Garrulot?
Els pallassos han fet sensació,
per tant, ja s'ha acabat la funció!

Leticia Garcia

Il·lustració
Adrián Lomas, 2024

Política en temps de la IA

Sergio Gómez

Aquesta és la història d'un polític que no és com la resta. Un polític que porta les seues xarxes socials, que diu el que pensa, que no necessita fotografiar-se amb les ames de casa per a guanyar un grapat de vots, que escriu els seus discursos i no canvia d'opinió en funció de les circumstàncies, ja siga per mantindre els aliats necessaris dins del partit o per no perdre el poder que tant costa d'aconseguir i tornar a la maleïda oposició.

El polític X no fa cas als seus assessors, tan sols segueix el seu criteri, no s'amaga mai dels mitjans de comunicació ni prioritza la seua carrera política davant els interessos de la ciutadania. Fuig del curterminisme, arriba a consensos amb els adversaris pel bé comú, no practica el nepotisme ni beneficia a determinats acòlits i palmeros que pul·lulen com a satèl·lits al voltant de la seua figura, no mira per damunt del muscle i no sols parla de transparència i participació ciutadana en la presa de decisions, sinó que veritablement les practica. Mai «valora positivament» res i no necessita aclaparar constantment en les xarxes els seus votants per a recordar-los que està viu i treballa, com la resta de mortals. Si introduïm aquest conjunt de qualitats abans descrites en la ferramenta d'intel·ligència artificial ChatGPT

el resultat és ben curiós. La mateixa aplicació es mostra incrèdula davant el retrat que hem dibuixat i el redueix a un ximple ideal «que molts ciutadans desitjarien vore en els seus representants polítics», encara que «en la realitat la política pot ser complexa i desafiadora, i alguns compromisos són inevitables», adverteix la màquina.

Deixant de costat l'obvietat que no tots els polítics són iguals, no podem oblidar que la política és qüestió d'estratègia i simulacre. Pur espectacle de focs artificials i maniobres de distracció per a fer atractiva una cosa tan prosaica i avorrida com és solucionar els problemes de la gent amb una bona gestió. Això cal oferir-ho, clar, però embolicant-ho amb el millor paper de regal del mercat perquè el compre la major quantitat possible de votants.

Parlar de política s'ha convertit en un esport d'alt risc en temps de populismes mediatitzats i d'imbecilització generalitzada per la saturació de pantalles. Fan falta uns bons guants abans d'eixir al ring. O una brotxa ben grossa per a esguitar paraules com cop d'Estat o govern Frankenstein i incitar a penjar el president per les cames quan els resultats electorals no acompanyen.

Maquiavel mai va dir allò d'«el fi justifica els mitjans», frase que tothom li atribueix, però sí que va deixar per escrit idees semblants, com que «en les accions dels homes, i particularment dels prínceps, sols s'atén als resultats». I també: «Quan un príncep tracta de vèncer i conservar l'Estat, els mitjans sempre seran honorables i lloats per tots; perquè la plebs es deixa enganyar per les aparences i per l'èxit». Estes màximes tenen cinc segles de vida però han envellit prou millor que molts polítics que han pecat de prudents, que han confiat massa en algú que volia fer-los ombra o que han apel·lat a la responsabilitat i a la dignitat per a estalviar-se mesures difícils.

La plebs busca herois disfressats de persones normals, sense massa escrúpols, que els facen oblidar els seus insubstancials problemes i s'enfronten amb les seues pitjors pors. Que les passen de tots colors sense dir ni piu, que paren l'altra galta si fa falta perquè d'alguna forma han de guanyar-se el sou. Tot és més complicat en els temps digitals, però els objectius no canvien. Allò important és vendre's millor que els rivals. La democràcia convertida en una sort d'Only Fans. Els polítics necessiten finançar les seues campanyes i trobar el suport dels empresaris i dels grups de pressió de sempre perquè si no estàs amb mi estàs contra mi i la batalla del relat és més important que la veritat. Quina és la veritat al cap i a la fi? Si no la imposes te la imposen. Abans calia comprar els mitjans de comunicació; ara pot ser suficient amb pagar un anunci en Facebook. Siga veritat o mentida el que vulgues anunciar. Tant se val! En

l'univers de la sobreinformació cada vegada costa més diferenciar realitat i ficció. Com va dir **Chomsky**, la propaganda és a la democràcia el mateix que la coerció a un estat totalitari. Totalment inherent al sistema.

Els principis es difuminen quan el que està en joc és conservar el poder i fer que l'adversari desaparega del mapa. «Rodilla en tierra y a callar», deia **Rus** mig seriosament mig en broma. Tot estat i tot partit necessita una nèmesi per a diferenciar-se de la resta. Com els cereals que es venen com els més sans del mercat. Per això PSOE i PP mai arribaran a cap acord de govern. Per això **Sánchez** prefereix pactar amb el diable i oblidar-se de tots els missatges contraris a l'amnistia que tan alegrement va escampar ell i els seus ministres abans de les eleccions. L'hemeroteca no perdona a cap polític. És com una guillotina. Perquè la política és l'art d'adaptar-se a les circumstàncies canviant que et posen davant l'espill del ser o no ser; si es vol mantindre la cotitzada plaça en el reduït espai reservat als poderosos.

Qui ara anima a la sublevació contra el govern acusant-lo de traïr Espanya va indultar terroristes de Terra Lliure i va donar ales als mateixos independentistes de qui ara blasma mitjançant pactes a priori antinatura, ahora que va enviar tropes a envair un país llunyà invocant unes armes de destrucció massiva inexistents. Per a altres, l'OTAN era «d'entrada no» però d'eixida sí i també va a haver qui va vore uns «hillo de plastilina» en una de les majors catàstrofes ecològiques del país.

Un altre cas digne d'estudi és el del

trumpista **Milei**, que va arribar al poder prometent que abans de pujar impostos s'arrancaria un braç i, quatre dies després, va anunciar nous gravàmens fiscals a les importacions i exportacions davant la situació d'asfíxia econòmica que pateix l'Argentina. No fa falta dir que el flamant president ultra conserva totes les extremitats. Tampoc quadren molt els anuncis de retallades del sector públic, la promesa d'acabar amb la casta i els avisos d'un empobriment generalitzat de la població amb una de les primeres mesures del seu mandat: modificar la norma que prohibia als governants contractar a familiars directes per a posar la seua germana com a coordinadora del seu equip. Milei és el prototip de polític dels nous temps d'ascens de la ultradreta: excessiu, desafortat, amb pinta de desequilibrat, demagògic fins a l'extrem i propagador compulsiu i sense complexos de fake news.

Al nostre àmbit estatal, se succeeixen també els nomenaments partidistes, la tendència a patrimonialitzar les institucions, les interferències político-judicials, la falta de diàleg entre els principals blocs polítics, la fascinant capacitat d'autodestrucció dels diferents grupuscles de l'esquerra i les mesures de vegades poc estètiques obligades per l'ajustada aritmètica parlamentària. A Xàtiva, el partit governant ha anat canviant de socis al llarg de tres legislatures, deixant cadàvers pel camí i convertint els amics en enemics en funció del context. Això és al cap i a la fi la democràcia: cap posició és inamovible, tot depén de les circumstàncies, de la llum del cristall amb què es mira la realitat. Cal ser flexible i posar bona cara al mal

temps perquè els adversaris de hui poden ser els aliats de demà. Ja siguen interns o externs. Que ho diguen en el PSPV autonòmic, on tots tremolen ara que s'obri el clàssic període de ganivetades que ve després de la pèrdua d'eleccions.

Contactes subrepticis, reunions clandestines, notícies que s'oculten i deutes i favors a cobrar-se i fer. Tot s'accepta si el preu és sobreviure quatre anys més en l'àrid desert de la política, on tothom busca un ascens caiga qui caiga. Per a aconseguir-ho cal guanyar-se a diari el favor del cap del partit i de l'electorat, tot i que l'anhel de poder de vegades és un monstre devorapersones. Mai n'hi ha prou. Tindre un director de campanya sense escrúpols com **MAR** o **Bannon** sempre ajuda a triomfar, de vegades a costa de sembrar odi contra el diferent. Les mentides, els vicis, els escàndols privats i les corrupteles formen un pack indivisible que sempre acompanyarà la política encara que estes pràctiques no siguen majoritàries. Perquè tot governant atrau una caterva d'acòlits, interessats, esbirros i gent d'escassa moral amb la qual ha de tractar i prendre decisions.

Davant d'aquest complex escenari, resulta fàcil eixir esquilat i, no en va, molts peons amb massa ínfulas i pocs dots dimiteixen al poc de temps d'aterrar en les institucions, quan tasten el sabor agre de la política i la confiança en l'ésser humà potser comença a decaure. El problema és que no hauríem d'estar buscant herois i salvadors de la pàtria, sinó bones idees. Però la condició humana és com és. I el show ha de continuar.

Mareeee..., Hui què em pose? La vesta o el saragüell?

*Rafael Blesa i Martí
Confrare del Sant Sepulcre de Xàtiva.*

De tant en tant esta és la pregunta que pot sorgir en qualsevol casa on habiten persones que són fallers i confrares al mateix temps, perquè el calendari és capritxós i existeixen anys en què se solapen actes fallers i propis de la Setmana Santa de Xàtiva, que obliguen a modificar i reestructurar quasi sempre, per no dir sempre, els corresponents a les confraries, i això perquè bàsicament les festes josefines sempre són en la mateixa data, concloent amb la cremà el 19 de març, mentre que la Setmana Santa varia en funció del còmput que existeix establert per a determinar la data de la Pasqua de Resurrecció.

Este any 2024 és un d'eixos en els quals se solapen actes perquè la Pasqua, com es diu col·loquialment, cau baixeta. Vegem el perquè i com es fa el càlcul per a saber la data de la Pasqua.

Cal tindre en compte que l'origen de gran part de les dates religioses, incloses les

catòliques, tenen una arrel astronòmica i sovint estan íntimament relacionades amb els canvis d'estació.

El cas de la Setmana Santa és particularment important perquè de la seua data depenen altres celebracions religioses (Ascensió, Pentecosta, Santíssima Trinitat i Corpus Christi). Fixar la data de la Pasqua de Resurrecció també és important per a la societat civil perquè algunes d'estes celebracions religioses tenen reflex en el calendari laboral.

Repassem un poc d'història. Fins al principi del segle VI, en el cristianisme regnava una gran confusió sobre la data adequada per a celebrar la Pasqua i diferents grups tenien els seus criteris propis i diferenciats per a fixar-la. Encara que en el Concili d'Arle (any 314) ja es va reconèixer la necessitat de fixar una data comuna de celebració per a tota la cristiandat, el garbull es va prolongar fins a l'any 525, quan el Papa Joan I (523-526), va encarregar a Dionís l'Exigu, que va ser un monjo matemàtic bizantí, que calculara les dates en les quals coincidiria la Pasqua d'anys futurs i l'any del naixement de Jesús, la qual cosa només podia ser desenvolupat a partir d'un mètode matemàtic. Este monjo és el que va establir la data de naixement de Jesucrist a partir de la qual nosaltres comptem els anys com AC (abans de

*Il·lustració
Adrián Lomas, 2024*

Crist) i DC (després de Crist) —encara que actualment es creu que els càlculs d'aquest monjo tenen un marge d'error d'entre quatre i set anys—, i va ser també el que va determinar els criteris a adoptar que van motivar des de Roma la normativa per a fixar la data de la Pasqua.

El citat monjo va desenvolupar el que s'ha anomenat regla senzilla o genèrica per al càlcul de la data de la Setmana Santa, en particular per a fixar el diumenge de la Pasqua de Resurrecció, i que podem resumir-la així: el diumenge de la Pasqua de Resurrecció és el següent a la primera lluna plena que segueix a l'equinocci de la primavera.

Però així enunciada, esta regla genèrica plantejava importants problemes a l'hora de posar-la en pràctica, perquè el càlcul correcte de la data pot resultar un poc complicat tenint en compte que l'equinocci de la primavera no té una data fixa, sinó que pot oscil·lar entre el 20 i 23 de març, segons siga en l'hemisferi nord o el sud, i a més la data local del pleniluni pot canviar fins a un dia d'acord amb l'emplaçament geogràfic. Per tant, si no es calcula amb criteris astronòmics, poden sorgir confusions i errors a l'hora de calcular el primer pleniluni, la primera lluna plena.

A més, ja des del principi existia el desig que la Pasqua cristiana no coincidira mai en la mateixa data i estiguera clarament diferenciada de la Pasqua jueva. Tenint tots estos elements en compte, es va establir la regla completa (i correcta) per a la determinació de la Pasqua, que és la següent: el diumenge de Pasqua

és el següent a la primera Lluna plena eclesiàstica (un pleniluni fictici definit per l'Església mitjançant unes taules numèriques) que es dona en o després del 21 de març.

Esta regla porta implícit que quan el pleniluni eclesiàstic cau en diumenge, la Pasqua se celebra el diumenge següent, la qual cosa impedeix que la Pasqua cristiana coincidisca amb la jueva.

D'esta regla es desprén que la Pasqua de Resurrecció mai pot ser abans del 22 de març (quan el pleniluni succeeix un 21 de març que a més és dissabte) ni després del 25 d'abril (quan hi ha pleniluni el 20 de març i, a més, el 18 d'abril —data del següent pleniluni— és un diumenge, la qual cosa fa retardar la Pasqua una setmana).

Durant el Renaixement es van compilar taules per a calcular la data de la Pasqua, però prompte es van desenvolupar diferents algorismes algebraics, sent el més popular d'ells l'algorisme de Gauss que permet calcular la data de la Pasqua mitjançant cinc operacions aritmètiques senzilles.

Però deixem-nos d'algorismes i fórmules complicades, ja que afortunadament només cal recórrer a ells i a l'esmentada regla completa i exacta més que en comptades ocasions, i de manera senzilla podem obtindre la data de la Pasqua de dues maneres:

1.- Existeixen disponibles en internet nombroses pàgines web que ens realitzen el càlcul de la data de Pasqua i de les principals festes variables durant i després de la Setmana Santa. Una molt

clara, i en castellà, que ens calcula la Pasqua entre els anys 1583 i 2499 és: http://www.divvol.org/recursos/fecha_pascua.htm

2.- Amb l'adaptació a l'hemisferi nord de la citada regla senzilla que sol funcionar per a un elevadíssim nombre d'anys: el diumenge de la Pasqua de Resurrecció és el següent a la primera Lluna plena que segueix a l'equinocci de la primavera boreal (és a dir, de l'hemisferi nord), que és el 20 o el 21 de març.

No cal remuntar-se molt arrere per a obtindre dos clars exemples on la Setmana Santa ha sigut més prompte o més tard, només cal fixar-se en els anys 2023 i este any 2024.

En este 2024 la Pasqua diem que cau baixeta, però, com es calcula?. Si agafem un calendari on consten reflectides també les fases lunars (en la majoria de calendaris que reparteixen les empreses per a fer-se publicitat apareix també aquesta informació) podem veure que per al 2024 l'equinocci de la primavera és el 20 de març (dimecres), i que la primera lluna plena següent és el 25 de març (dilluns), per la qual cosa la Pasqua de Resurrecció serà el diumenge següent dia 31 de març. Això suposa que el Diumenge de Rams serà el diumenge anterior al de Pasqua (24 de març) i a partir d'ací tota la Setmana Santa, destacant el Dijous i Divendres Sant els dies 28 i 29 de març.

No obstant això, l'any 2023, déiem que la Pasqua va caure alta. Vegem per què: si agafem el calendari d'eixe any,

l'equinocci de primavera va ser el 21 de març (dimarts), i la primera lluna plena següent el 6 d'abril (dijous), per la qual cosa el Diumenge de Pasqua va ser el següent dia 9 d'abril. Per tant el Diumenge de Rams va ser l'anterior 2 d'abril i el Dijous i Divendres Sant els dies 6 i 7 d'abril.

Tenint en compte que les confraries solen establir les dates dels seus actes depenent de les dates de la Setmana Santa, resulta evident que este 2024 moltes d'elles hauran de modificar les dates que per tradició tenen assignades, perquè en cas contrari ens trobaríem davant l'esperpent que suposaria veure el dia 15 de març entrar en processó a la imatge de la Camilla a l'Ajuntament mentre els fallers celebren eufòrics el lliurament de premis; o veure com els dies 16 i 17 de març la Confraria del Sant Sepulcre i la Congregació de l'Eccehomo celebren els seus trasllats processionals evitant els monuments fallers, creuant-se amb el recorregut de les falles i entre soroll de masclets i castells de focs d'artifici; o que el dia 18 de març la Confraria de la Columna passe per davant de la Seu amb les seues creus i cadenes mentre es realitza l'ofrena floral a la nostra patrona la Mare de Déu de la Seu; o veure processionar a Jesús de la Bona Mort de manera silenciosa entre les xaranges i els monument fallers en flames el dia 19. No, definitivament això no tindria cap sentit, i a més privaria a tots aquells que són fallers i confreres al mateix temps de poder gaudir de totes dues festes.

Per això, quan algú pregunte a casa «Mareeee, hui què em pose? La vesta o el saragüell?», dirà la mare: «Mante, un dia el saragüell i l'altre la vesta, que hi ha temps per a tot i cada cosa al seu moment, que ja està tot solucionat.»

MOMENTS... que fan història en les falles

*Jesús Garcia Cànovas
President FdF Gandia (2005-2011)*

L'origen de les falles serà sempre un tema polèmic, «més agre que un codony» com diu **Enric Soler i Godes** en “Teorías sobre el origen de las Fallas”.

Poques es basen en dades i fets fefaents, per això **J Maria Esteve Victoria**, fundador de la revista Pensat i Fet, afirma «les suposicions de l'origen de les falles no són més que romanços». Bon coneixedor de la festa i la seua història sabia que no existien documents que pogueren provar les diverses hipòtesis més o menys fantasioses que s'hi barallaven. Setanta anys després ens trobem amb el mateix problema.

A finals del segle XIX podem trobar quatre tipus de falles, per un costat estaven les fogueres que cremaven els llauradors de l'horta davant els seus habitatges; per un altre les fogueres de trastos vells que s'encenien en quasi tots els carrers de València, participant els grups infantils que recorrien els carres demanant combustible al so popular del Cant de l'Estoreta; en tercer lloc trobem els ninots penjats de les finestres, dels balcons o plantats junt a la façana de les cases; finalment hi havia les fogueres que ara considerem com a falles pròpiament dites i que ja aleshores, per distingir-les de les altres la premsa les denominava «falles monument», les quals van anant creixent en importància, mentre que aquesta transformació donava pas a l'actual festa de les falles.

Per poder portar a terme la construcció del monument i els festejos que s'hi realitzen al voltant, la gent s'agrupa en associats que es denominaven a si mateix comissionats del veïnat, es regeixen amb la figura d'un president i s'organitzen en delegacions i càrrecs, agrupats en una junta directiva, i van nàixer així les comissions falleres. Fou aleshores quan es reafirma la vigència de la demarcació fallera com a vertebradora del territori urbà.

És a finals del segle XIX quan comencen a funcionar les comissions falleres, i es caracteritzen per dos trets fonamentals: la informalitat del funcionament i organització, i en segon lloc pel nivell social dels components, que no eren de la classe alta, però tampoc simples jornalers o artesans. D'aquesta manera comença a dissenyar-se un dels elements característics de les falles: són festes populars sustentades per la xicoteta burgesia ciutadana.

El colofó final ve donat pel sorgiment d'una associació general de comissions falleres, dotat d'un organisme central executiu, denominat Comitè Central Faller, amb organització autònoma i independent de l'Ajuntament i de qualsevol altra institució.

«La majoria dels presidents de les Falles de la ciutat de València van tenir una

primera reunió en el Cafè Valencià (situat en la plaça del Mercat) per a tractar problemes comuns.

Entre els acords aconseguits, es va aprovar la creació del Comitè Central Faller, format exclusivament per fallers i amb independència del poder municipal, la funció del qual més important va ser la de coordinar els actes organitzats per les comissions falleres i obtenir ajuda econòmica.

Es va constituir oficialment el 10 de febrer de 1928. Però no va ser fins a l'exercici 1930/31 quan es va posar les piles en els seus objectius inicials. El Comitè va desaparèixer al començament de l'exercici 1936/37 per la Guerra Civil, i l'organisme que va sorgir en el seu lloc 1939/40 va ser l'actual Junta Central Fallera.»

A Gandia es deixa sentir la influència del cap i casal i és en 1934 quan es constitueix el Comitè Faller, d'una importància transcendental i destacada actuació.

El parèntesi dels anys de la Guerra Civil deixa Gandia sense cap celebració festiva, i és en 1943 quan es reorganitza la festa fallera i es formen set comissions, que depenen directament de l'organisme faller de la capital, la Junta Central Fallera.

Evidentment la intervenció massiva del poble en la festa de les Falles fou el determinant d'una major complexitat. En agost de 1946, huit comissions participen en la constitució de la Junta Local Fallera. Com diu l'acta constitucional, la missió era impulsar la festa, coordinar les activitats conjuntes de les comissions, intervenir en els

possibles conflictes que pogueren sorgir entre les mateixes comissions i, sobretot, l'organització dels actes conjunts que se celebraven en les festes de Sant Josep i, fins i tot, fora d'aquestes.

En el transcurs d'aquest llarg període, l'estructura interna bàsica de les comissions es complica i es jerarquitzava, i aquesta s'expressa públicament a través dels faixins de distintes colors que llueixen els fallers, les diferents condecoracions i la creació de noves figures de representació simbòlica: regines i Cort d'Honor.

El cultiu d'una freqüent vida associativa requereix llocs més o menys estables on celebrar juntes, reunions, saraus i festejos. A poc a poc, el bar se substitueix per una espècie de seu social a temps parcial, el casal faller.

I mentre ocorren aquests canvis, la població fallera també creix. Segons el Llibre Oficial Faller de 1967 a 1984 el nombre de fallers i falleres s'ha multiplicat per quatre.

Al mateix temps, aquesta JLF dota les falles d'uns estatuts i un reglament de règim intern, els efectes dels quals foren tan immediats com evidents, i van aconseguir uniformar les activitats i la festa.

És sobretot a partir de la dècada dels noranta quan les comissions comencen a donar-se d'alta en el Registre d'Associacions de la Comunitat Valenciana com a organitzacions voluntàries independents.

Dues són les raons que les hi mouen: per una part la necessitat de posseir

personalitat jurídica pròpia per fer front a les responsabilitats que es deriven de la contractació dels serveis d'especialistes; i també per resoldre per la via legal els litigis que poguessin sorgir en el si de l'associació. Personalitat jurídica que és, per altra part, requisit indispensable per comptar amb la plena possessió i gaudi dels bens —especialment immobles— que s'han anat adquirint al llarg del temps.

Totes aquestes associacions es coordinen a través de la JLF, que com ja s'ha dit és hereva del Comité Faller, fins que el 22 de març de 2002 es publica en el BOE la Llei Orgànica 1/2002 reguladora del dret d'associació (que substitueix la del 1964). L'associació cultural JLF no pot ser una més i ha d'adaptar-se a la llei, i és a partir d'aquest moment quan es planteja convertir la JLF en confederació o associació d'associacions, o federació, i s'arriba a la conclusió en assemblea del 23 de febrer de 2006, presidida per **Tomás Femenia**, després de molts debats, que la millor solució és anomenar-la Federació de Falles de Gandia i Benirredrà.

És a 22 de març de 2006, presidint la JLF Jesús Garcia Cànoves, quan es presenta la documentació pertinent en el Registre d'Associacions de la Generalitat Valenciana i aquesta acceptà nomenar FdF a la junta rectora de les comissions gandianes, que a partir d'ara es regiran a més de les lleis anomenades, per la Llei 14/2008, de 18 de novembre, d'Associacions de la Comunitat Valenciana (DOCV núm. 5900, de 25 de novembre),

El que resta evident una vegada més és que els fallers i les falleres han sigut i són incansables en pro de la festa. Dirigits o no per la comissió, des del Comité, JLF o FdF es buiden a responsabilitzar-se cada vegada més per dita festa, dins dels camins possibles i davant les institucions amb les quals necessàriament han hagut de relacionar-se. I encara quan aquestes han adoptat al llarg del temps actituds canviants, unes vegades generoses i altres poc solidàries, els fallers i les falleres han superat cada obstacle, perquè a més d'entusiasme hi posen una activitat de presència constant de molt difícil avaluació.

Bibliografía:
'El origen de las fallas' (Antonio Ariño, Levante EMV).
'Teorías sobre el origen de las fallas' (Enric Soler i Godes, Levante EMV).
'Las fallas de la postguerra' (Gil Manuel Hernández Martí, Levante EMV).

'El entramado de las fallas' (Josepa Cucó i Giner, Levante EMV).
'Actividad fallera' (José Alarte Querol, Levante EMV).
Mirar les falles de Gandia (Josep Joan Coll, Edicions Tívoli).
Arxius BOE i DOGV.

Per unes falles sense postureig

Tomás Marín

Amb l'aplegada de l'era digital, hem observat que les falles i el postureig s'han entrellaçat en un ball contemporani, on la tradició, flama i festa, són observats amb un telèfon mòbil i no mitjançant els nostres ulls, la millor càmera que tenim en les nostres vides.

Les xarxes socials formen part del nostre dia a dia, tractant en tot moment d'aparentar la perfecció. Les imperfeccions humanes s'amaguen sota filtres, edicions i efectes en qualsevol aplicació mòbil. El postureig, eixa tendència de molts joves, i no tan joves, de mostrar una realitat idealitzada, contrasta per molts motius amb l'essència de qualsevol festa, gaudir-les amb sentiments de tota classe. Hem analitzat que la cerca de la validació social implica a moltes persones en la tendència proporcional del postureig en l'actualitat. En conseqüència, s'ha aconseguit perfeccionar una dicotomia amb l'autenticitat del món faller i la imatge construïda digitalment.

Per altra banda, si ens fixem en això que ens fa intrínsecament humans, la nostra capacitat de sentir, ens podem adonar que una festivitat com les falles ha de formar part de la nostra essència visual. Sense aquestes innovacions tecnològiques, la seua perfecció és indiscutible si t'adreces a qualsevol faller o fallera. Pregunteu a eixa

gent que fa tants anys que està als nostres casals en relació amb aquest fet i escolteu les seues reflexions.

La nostra missió té com a principal fonament abraçar el nostre món tan estimat, tractant d'alliberar-nos d'allò que altera la nostra percepció, com bé pot ser aquesta moda ja esmentada de les xarxes socials.

No obstant això, hem d'agrair a l'era digital la seua importància per aconseguir immortalitzar tot allò que vivim. Qualsevol element audiovisual assoleix crear un record en les nostres ments, un record que podem recuperar els 365 dies de l'any, fent recordar els sentiments que hi trobarem en aquells meravellosos dies on la festa, tradició, pólvora i foc estaven presents les 24 hores del dia.

En aquest joc de llums i ombres, el repte es troba en veure les falles amb honestedat, assolint que els nostres telèfons mòbils no siguen els protagonistes de la festa fallera, alliberant-nos d'estar pendents en tot moment d'accedir a aquestes aplicacions digitals. Tancar la porta al postureig ens obrirà meravellosos camins on descobrirem sentiments més genuïns, trencant barreres i revelant l'autenticitat de l'humà: «Viure, sentir i gaudir».

Falles i circ

Joan Quilis

El gran espectacle que és el circ, ha sigut un tema tractat alguna vegada en les falles de Xàtiva. Per exemple, la comissió del Raval, en 1976 plantava com a falla infantil Estrelles del circ, on es podien veure personatges i sobretot animals d'aquest món. Aquesta mateixa comissió, en l'any 2000, va plantar el monument El circ de la vida. En aquesta ocasió, també es podien veure diferents personatges i elements d'aquest espectacle. Més recentment, les falles passades del 2023, la comissió de la Ferroviària, va plantar El circ, on també es podien veure ninots vinculats a aquest món.

En realitat, les comissions infantils han tractat més aquest tema o han utilitzat elements del món del circ en els seus monuments que les falles grans.

El lema El circ l'hem vist repetir-se en moltes falles infantils. Per exemple, el monument infantil de la comissió de la República Argentina de 1973. La falleta de la comissió de Sant Feliu de 1981 també portava aquest lema. Però també el monument infantil del Mercat de 1990, el de la Verge del Carme de 1991, el de Sant Jaume de 1993, el de l'Espanyoleto de 2000 o el de Selgas de 2006. A banda, en altres ocasions, en el lema, a la paraula circ, l'acompanya, alguna característica, com l'exemple ja vist de la falleta infantil del Raval de 1976, Estrelles del circ. Altres com Tarda de circ, que va ser el lema del monument infantil de la comissió de Selgas de 1977

o Xiquets al circ, lema de la falla infantil de Sant Jaume de 1988, i també Arriba el circ, que era el lema de la falleta de la comissió de Sant Feliu de 2002. En les falles grans, sols hem vist en la falla de la comissió de la Ferroviària de 2023 que portara com a lema El circ.

En els monuments grans predominen lemes com Pallassades, en la falla de la comissió de Sant Feliu de 1988, que feia referència a personatges del circ. Pallassades locals era el lema de la falla de Sant Jaume 2000, la qual també feia referència als personatges que actuen en el circ. El gran circ de Xàtiva: Ai, que riulla! va ser el lema de la falla de Joan Ramon Jiménez de 2006.

Un element molt important del món del circ són els personatges. Com tots sabem, en el circ actuen multitud d'artistes. Des de pallassos a trapezistes, malabaristes, funambulismes, mags, escapistes, domadors i molts més.

D'aquests personatges, el que més vegades hem vist que es repeteix en les falles de Xàtiva, tant en els monuments infantils com en els grans, són els pallassos. Aquests, en totes les falles que tenen com a temàtica el circ apareixen. També apareix en algunes falles en què la seua temàtica no és clarament el circ, com per exemple, en el monument gran de la comissió de Joan Ramon Jiménez de 2013 Cercavila socarrada, on el ninot central era un pallasso.

Si no la primera, una de les primeres representacions del personatge del pallasso es va fer en la falla infantil ja esmentada de la comissió República Argentina de 1973 El circ. També el cadafal infantil del Raval de 1976 Estrelles del circ estava rematat per un pallasso pujat a un camell. Altres representacions de pallassos es van veure en falles com la infantil de Sant Feliu de 1981, El circ. Ací, entre altres coses, es van representar una carpa de circ, animals com el lleó, la mona i un cap de pallasso. Molina Claret, en la falla infantil de 1983 Fantasia, el personatge del circ representat era un cap de pallasso. Més pallassos es van poder veure en 1988 en la falla infantil de Sant Jaume Xiquets al circ. Ací també estava representat l'home forçut i el presentador. Aquesta mateixa comissió en 1993, també en el monument infantil El circ, repetia la presència dels pallassos, de l'home forçut i del presentador. Ací també es representava una gàbia d'animals. La falla infantil del Mercat de 1990 El circ també presentava pallassos i, entre altres personatges, es podia veure també l'home forçut.

Hi ha hagut més pallassos en les falles infantils, però parlem ara un poc d'aquest personatge en les falles grans. Joan Ramon Jiménez en 1984 plantava Per el canvi. En el cadafal es representava un gran pallasso. En 1988, en la falla gran de Sant Feliu Pallassades, en el cadafal es podia veure un gran cap de pallasso. En 2000, en la falla que va plantar el Raval i que ja hem comentat El circ de la vida, en el cadafal central es representaven dos caps grans de pallassos. En aquest mateix any 2000, en el cadafal de la falla gran de

la comissió de Sant Jaume, Pallassades locals, es podia veure representat un pallasso eixit d'un copalta de mag.

Però possiblement la falla que millor ha representat el món del circ va ser la plantada per la comissió de la Ferroviària en 2023, El circ. Ací, a banda de pallassos, es podien veure altres personatges com ara saltimbanquis, domadors, trapezista, contorsionistes...

Després dels pallassos, els protagonistes més representats són els animals. Fins fa poc de temps els animals formaven part de moltes actuacions circenses i aquests també són reflectits en les falles de Xàtiva. Cal dir que els monuments en els quals es representen animals del circ són anteriors a la llei que prohibeix la utilització dels animals com a espectacle. Per exemple, en la primera falla infantil, esmentada diverses vegades, del Raval de 1976, El circ de la vida, es podien veure diferents animals, com el lleó, el conill, pardals, fins i tot un camell. Un dels animals que més es repeteix és l'elefant. En la falla infantil ja comentada de Selgas de 1977 Tarda de circ, apareixia un elefant equilibrista. També en el monument infantil de la comissió de Molina Claret 1983 Fantasia, de la qual també n'hem parlat ja, apareixia una altra vegada aquest animal. Un altre exemple podria ser la falleta infantil ja esmentada del Mercat de 1990 El circ. Ací, l'elefant que es va representar va ser Dumbo, el personatge de Walt Disney, amb orelles grans i que tenia la qualitat de poder volar.

Altres animals de circ que hem pogut veure en les falles de Xàtiva són els

lleons, les mones, cavalls o els conills del prestidigitadors. I també relacionats amb aquests, s'ha representat unes quantes vegades el carro amb reixes que era utilitzat antigament per a transportar els animals.

Però el circ, a banda de ser un tema fet servir en els monuments, també té moltes coincidències i similituds amb altres aspectes de les falles i de les comissions. Per exemple, podríem parlar de la fantasia i la il·lusió. Assistir a un espectacle de circ és pura fantasia i il·lusió per a anar a veure un món diferent on és quasi impossible fer el que fan els protagonistes dels espectacles. És pura fantasia veure com les persones que en ell actuen són capaços de fer el que fan, que moltes vegades pareix impossible. Les falles també són fantasia i il·lusió. El món de les falles és fantàstic per a tot el que viu la festa. Si per a una fallera o faller normal viure els dies de la festa fallera es fa amb il·lusió i de forma fantàstica, no diem de les falleres majors i presidents, sobretot els infantils, que viuen cada moment d'un any fantàstic i il·lusió, en què són els protagonistes de la comissió.

Unes altres coincidències poden ser les desfilades. Els circs, en algun temps, abans de començar les seues actuacions, feien una desfilada per la localitat on anaven actuar perquè tota la població tinguera una aproximació del que es podria veure baix de la carpa. En aquesta desfilada participaven els diferents artistes i animals que més tard actuarien en el circ. De desfilades, les falles també en tenen, com poden ser les cercaviles, més en l'àmbit de barriada, on fallers i falleres recorren la seua demarcació compartint amb el veïnat l'alegria i les

ganes de festa. La cavalcada del ninot, que en el seu origen podria ser més semblant a la del circ, perquè com en el circ, feia un tast a la gent del que es podria veure en l'espectacle. Les falles mostraven el seu ninot més important i la seua crítica a la gent, com una bestreta del que es veuria en el monument.

Una altra característica del circ són els equilibristes, realitzant postures i figures quasi impossibles de fer. No exactament els equilibris de les falles són com els representats en el circ, però en els monuments fallers, sobretot en els de la secció especial, veiem ninots o escenes, que no saben com estan agarrades per a no caure, ja que el risc és una característica que va molt vinculada als monuments fallers i quan més impossible és l'equilibri, més es valora i s'admira a l'artista que ho ha aconseguit fer.

L'humor és un altre element que coincideix en el circ i en les falles. Els primers amb els característics pallassos, que amb les seues xirigotes, cares pintades i els seus característics nassos rojos, fan riure xiquets i majors. L'humor de les falles el trobem en els seus monuments i en la seua sàtira, que moltes vegades assoleix arrancar a l'espectador un somriure o fins i tot una riallada. La cavalcada del ninot i el ral·li en el seu temps, o ara més recentment, els cotxes bojós, també són espectacles en què es pot riure o somriure de les caracteritzacions dels fallers i falleres.

Parlant de les caracteritzacions, també estan molt vinculades en aquests dos mons. La gent del circ es vist o es caracteritza de manera adequada als números que

desenvoluparan: presentadors, pallassos, trapezistes, domadors... cadascú vist d'una manera diferent i d'acord al seu espectacle. Els fallers també es caracteritzen per alguns esdeveniments, com poden ser la cavalcada del ninot, l'antic ral·li o els cotxes bojós actuals.

Però no sols el tema del circ es pot veure en els monuments. Les comissions molt bé es poden comparar amb un circ. Perquè moltes vegades, les juntes falleres han de ser contorsionistes per acontentar a uns i que altres no s'ofeguen i tota la gent de la comissió estiga a gust. Els comptadors i tresorers han de fer malabarismes per a poder quadrar els pressupostos. Els presidents

han de ser domadors, encara que els animals ja no estan permesos en els circs, per a controlar els grups que estan en contra de tot i no aporten res. També estan els escapistes, que quan apareix la feina, ells desapareixen. Després estan el graciosos de torn, que no saben mai riure sense insultar o ficar-se amb algú. Així que no és destarifat comparar les comissions falleres amb un circ.

Com hem vist, el tema del circ influeix molt en els monuments fallers, però també són dos mons comparables, que tenen algunes coincidències. En realitat, tant el circ com les falles són el millor espectacle del món.

Falla del Raval, 2000

Biografia consultada:

- Sánchez i Pérez, Joaquim. Quadern de falles Xàtiva 1865-2014. Junta Local Fallera. Xàtiva, 2014.
- Junta Local Fallera. Falles 1976. Junta Local Fallera. Xàtiva, 1976.
- Falla República Argentina. Argentina 1996. Falla República Argentina. Xàtiva, 1996.
- Associació Cultural Falla Joan Ramón Jiménez. Historia de la Falla Joan Ramón Jiménez. Associació Cultural Falla Joan Ramón Jiménez. Xàtiva, 2003.
- Falla República Argentina. Argentina 2014. Falla República Argentina. Xàtiva, 2014.
- Associació Cultural Falla del Raval. Llibre explicatiu Falla del Raval 2023. Associació Cultural Falla del Raval. Xàtiva, 2023.
- <https://estudisfallersxativa.es>

Carta d'amor a les falles d'un no faller

Adrià Mancebo

Una falla, des d'un punt de vista sociològic —i personal—, és com un ésser viu que naix, creix i mor; no es reproduïx en un sentit biològic, però s'expandeix, es contrau i crea un ecosistema d'interrelacions entre aquells que la formen i li donen forma, aquells que l'estimen i la cuiden, i entre aquells que no volen veure-la cremar-se perquè no s'acabe la festa, però que gaudeixen sabent que final i principi són al mateix punt d'una circumferència; i que una falla ni es crea ni es destrueix, acull als de dins i als de fora i cadascú la mira i la cuida des d'un lloc diferent. Almenys, açò és el que he après després de trenta anys.

Jo no sóc faller i mai ho he sigut, no entenc el sentiment de pertinença a un casal i a un col·lectiu faller, a un nom o a un carrer, no puc arribar a compartir eixe sentiment poderós d'arrelament a una tradició centenària, i tampoc tinc una família que m'haja dut des de menut a la falla; però, en canvi, sóc valencià, i he crescut entre falles i fallers, i com tots, he esperat amb satisfacció incontrolada l'arribada de març i l'últim sol de l'hivern. Des del balcó de casa meua he vist com tallaven el carrer, tiraven l'arena i plantaven la falla. Des del balcó de ma casa he vist com li cantaven a la nit, la despertaven al matí i es vestien de gala per ofrenar-la. He olorat la pólvora, he sentit l'esclat

i l'he vist cremar. Des del balcó de ma casa he vist als meus amics entrar i eixir del cassal, he escoltat les rialles, els secrets i les comparses, la música que clama, les veus que s'entonen i s'apaguen, i he sentit profundament el silenci després de l'última flama, amb una llàgrima que també era meua i que s'apaga amb la dringadissa de les brigades al matí del dia vint.

Si estirava la mà, per un moment, quasi acariciava eixa figura que em mirava orgullosa i fràgil des de la plaça, quasi podia sentir eixe tacte nacrat del marbre fals, la galta preciosa que demana ajuda. Si la mirava molta estona quasi entenien que havia sigut creada per a enlairar-se en pocs dies, que l'havia de gravar a foc perquè ja no tornaria.

Hi havia anys que, desesperadament, demanava als meus pares que m'inscrigueren a la falla del meu millor amic, tenia ganes d'encetar tradició, i també de no perdre'm res, com a bon adolescent. Però els meus pares, hàbils de paraula i no massa entusiastes de les falles, aconseguïen llevar-me la idea del cap, al·legant motius econòmics que amagaven les poques ganes que tenien que jo formara part d'un món que a ells se'ls antullava desconegut i llunyà. Feia temps que no estiraven la mà pel balcó de casa.

I els anys passaven i les falles no es repetien: la jove rosada donava pas al circ ambulat, aquest donava pas a les fades lluminoses, i aquestes a sirenes, genis, dracs i altres records que s'han esvaït amb el temps i les cendres de març. I amb el pas dels anys també vaig entendre algunes coses: que jo no sóc faller, però que estime les falles com qui estima sa casa o la seua família. Que les mateixes raons

que m'han dut a no vestir mai el saragüell o el torrentí són aquelles que m'han fet valorar dels fallers els seus temps, les seues manies i les seues il·lusions. Que cuidar les celebracions és cuidar-te a tu mateix, que hi ha moltes formes de ser part i participar, i que si estire la mà des del balcó de ma casa, puc sentir-ho tot, també la flama poderosa de les nostres arrels: principi i final de la nostra història.

Després d'una crisi i d'una pandèmia

Artistes fallers que es reciclen colpejats per la situació econòmica

AGUSTÍ GARZÓ

Al llarg dels anys 2008, 2009 i 2010 les Falles van perdre la innocència. La crisi era ja, a més a més que un comentari generalitzat, un estat de coses que tothom coneixia de manera directa o indirecta. Tot anava ja malament... O tot anava a anar malament ben aviat. I, en canvi, semblava que la festa fallera quedava al marge. Però no. Els exercicis fallers són llargs i ens van donar una idea equivocada: encara es feien grans cadafals; els artistes i les comissions pactaven pressupostos enormes. El colp vindria després. Fou com si la crisi arribara a les falles en forma de rèpliques, un poc després del gran terratrèmol inicial que ja havien patit altres. En diferit. I el que semblava una cosa fou una altra: tallers d'artistes fallers amb greus problemes econòmics, retallades fortes des de les comissions... I tancaments. Estàvem acostumats que un artista faller es jubilara o que, com a molt, transformara el seu ofici cap a una altra línia de producció com els decorats, l'interiorisme... Però no que plegara. No que una professió tan associada a la festa, l'èxit i la lluentor dels premis també tinguera aquesta cara oculta.

Segons dades del Gremi d'Artistes Fallers de València, un total de 183 artistes fallers van plegar durant el període 2010-2020. I és que era evident que a la crisi econòmica general se li va sumar la pandèmia pel coronavirus i els dos exercicis sense falles al carrer: 2020 i 2021. Tot i que en setembre de 2021 es va recuperar la festa, però no en tots els llocs. A Xàtiva, per exemple, no. La situació mai podrà aclarir-se del tot per què cadascú va actuar de la manera que va poder. Així, algunes comissions encarregaren un

segon cadafal a l'artista que ja els havia fet la falla de 2020, però amb menys diners. I arribaren a ajuntar dos monuments pendents de plantà, emmagatzemats allà on trobaren un lloc. Altres no varen suportar el sacrifici de fer noves falles sense la garantia d'uns pressupostos com els anteriors. I altres, en veure que sense eixir de la primera crisi s'endinsaven en una segona... van dir adeu. Perquè no cal oblidar tampoc l'increment bestial dels costos. Però amb la particularitat que els artesans difícilment poden repercutir eixe encariment del producte, ja que les comissions no volen pujar el pressupost.

Un dels casos més cridaners de la fi — precipitada — d'una trajectòria en aquest context de crisi anterior a la pandèmia es va produir a Xàtiva. L'artista faller Paco Roca, guanyador de diversos primers premis, va patir un problema de salut en gener de 2017 que li impedia acabar de rematar tres monuments grans. Era un problema de salut, sí — acabà hospitalitzat durant diverses setmanes — però la cosa venia de lluny i era conseqüència de la crisi dels obradors que ell i altres ja patien des de feia uns quants anys. Així que 2017 seria l'any de l'adeu a les falles i l'anunci del tancament del seu taller. També a Xàtiva, un reeixit artista especialitzat en falles infantils i guardonat en desenes d'ocasions, Manuel Blanco fill, ha patit la ferotge crisi. No ha plegat en sentit estricte. Però els encàrrecs actuals són com mai havia conegut: poques falles i amb pressupostos de supervivència. No és un cas aïllat.

Un exemple més de la terrible crisi és la Ciutat de l'Artista Faller de València. Aquell polígon amb desenes de naus que acollia alguns dels tallers més emblemàtics

del barri de Benicalap del cap i casal, agonitza. Segons dades de març de 2023, les últimes falles abans que les actuals, de les 55 naus en actiu de quan aquesta activitat concentrada va arribar a la seua màxima esplendor ara en queden només deu en marxa. Hi ha altres problemes afegits, és evident. Les construccions de la Ciutat de l'Artista Faller estan obsoletes. Arrossequen problemes per l'ús intensiu i l'erosió dels materials, sembla que dolents. Per la qual cosa, molts artistes se n'han anat a un altre lloc independentment de la crisi. Però està clar, també, que la davallada en més de 40 del nombre de tallers en marxa és un claríssim símptoma de la mala salut de l'ofici.

El tancament de tallers fallers no implica, però, que els artistes canvien radicalment d'ofici i s'acomienen de la creació plàstica. És el cas, tornem a ell, de **Paco Roca**. Ell i molts com ell s'han reciclat com a peons de luxe per a altres artistes en actiu. El seu talent pintant peces, per exemple, és benvingut en obradors que quan comença l'any nou i març ja no és un mes tan llunyà necessiten urgentment mà d'obra especialitzada. Roca, a més a més, és un artista amb uns horitzons creatius molt amples. I a banda de matar el cuquet col·laborant per a altres companys de la seua antiga professió, ha intensificat des de 2017 algunes de les seues tasques ja conegudes: la pintura (va fer la darrera mostra individual a la Casa de la Cultura de Xàtiva fa molt poc; de l'11 de novembre al 2 de desembre: Paisatge passejat) o el dibuix. En la pandèmia va publicar un ambiciós volum, Diari d'un confinament il·lustrat, presentat en agost de 2020 i que reunia un centenar d'il·lustracions fetes a casa durant el confinament. Una altra nova eixida, en aquest cas per les noves aspiracions

creatives, és la de **Manolo García**. L'artista de València ja és gairebé més conegut, ara per ara, per les seues espectaculars estructures de fusteria artística per a pavellons expositius, fires... O per l'escenografia colorista del Medusa de 2022, el conegut festival de música de Cullera. I és que si el debat deixa de banda la crisi i se centra en la versatilitat del creatiu faller, aleshores s'obri pas un cert optimisme.

Corroborava eixa reconversió el portaveu del col·lectiu professional que agrupa els artistes. «Des de l'inici de la pandèmia no han sigut tants i tants els tallers que han tancat», explicava ara fa un any als mitjans de comunicació **Francesc Pellicer**, del Gremi de València. El que espanta és «la quantitat de professionals que han deixat de fer falles, això sí». I s'han passat a altres fronts com els esmentats de la decoració, els rètols o la construcció de carrosses. És positiu pel que fa a continuar tenint treball. És negatiu pel que fa a la pèrdua de brillants artistes fallers, un ofici que no sembla tenir un relleu generacional massa clar a la vista de les noves (poques) altes que es produeixen. Però no cal perdre les esperances. Ja fa deu anys que funciona el cicle formatiu de Tècnic Superior d'Artista Faller i Construcció d'Escenografies. Cal aclarir que els qui acaben aquesta especialització no seran artistes fallers demà mateix. L'ofici és una mescla de talent i de dots empresarials. És un negoci, una empresa. I no tots volen ser empresaris... Tot i això, en les falles d'enguany, 2024, es produirà un fet històric com és el debut d'un jove procedent d'aquest cicle en la Secció Especial Infantil de València. Es tracta de l'artista **Borja Llorens**, de la primera promoció. La comissió Comte Salvatierra-Ciril Amorós l'ha contractat.

Falles i urbanisme. Apunts sobre el barri del Raval

Sergio Rubio Tormo

Els nostres barris han mantingut sempre una estreta relació amb les societats que els han creat. La seua morfologia és resposta i solució als diferents contextos en els quals s'han desenvolupat i ens mostren quins són els criteris i les necessitats en les diferents èpoques. Així, els barris d'origen medieval ens mostraran una distribució orgànica, complexa i confusa. No és més que una solució al creixement demogràfic de les ciutats que, encara que sembla desordenada i caòtica, també acomplia amb unes funcions determinades en el moment de la seua creació.

D'aquesta manera es conformava un entramat urbà amb carrers estrets i

desorganitzats que resultava confús i, en ocasions, laberíntic. Tot allò permetia, d'una banda, servir com a element defensiu per tal d'evitar al màxim les possibilitats d'orientació d'aquells forans que intentaren invadir la ciutat, causant el caos en els seus exèrcits, que eren incapaços de trobar els seus objectius estratègics i militars. D'altra banda, la configuració dels carrers, estrets i acollits entre els murs, resultava una solució acceptable per tal d'aïllar els espais de les inclemències climàtiques i ambientals. Açò es dona sobretot en les ciutats on la temperatura pot arribar a xifres prou elevades, permetent que els carrers gaudisquen d'ombra i estiguen el més refugiats possible del sol.

En Xàtiva hi trobem un cas antic amb unes característiques essencialment d'aquest tipus, encara que alguns espais foren substancialment modificats després de la Guerra de Successió i les funestes conseqüències que va tindre la invasió borbònica per a la ciutat. No obstant, encara trobem alguns barris amb carrers sinuosos i enrevessats que ens ajuden a aproximar-nos a aquest model urbanístic.

És el cas del barri on es planta la falla del Raval, un dels conjunts urbans més emblemàtics de la ciutat i, per a molts urbanistes, un dels ravals més importants de tota la província, per les seues característiques, dimensions i recursos patrimonials conservats.

En aquest punt, cal explicar quina era l'organització de la ciutat, des d'època medieval. Com explica el cronista de Xàtiva, **Agustí Ventura**¹, ja en el Llibre del Repartiment, així com els morabetins, ens mostren una divisió de la ciutat de Xàtiva distribuïda al voltant de les parròquies. En total hi existien tres parròquies, Sant Pere, Santa Maria i Santa Tecla, a les quals s'havia d'afegir la moreria i la jueria. Aquesta divisió servia tant per organitzar serveis i administrar la ciutat, com per a establir mesures de control fiscal en els processos de recaptació de tributs.

Més tard començarem a veure una nova divisió administrativa de la ciutat, a nivell poblacional i que es mantindrà fins principis del segle XX. En aquest cas trobarem la ciutat distribuïda en tres barris o districtes ben delimitats: el barri del Mercat, el qual abastia des del portal de Cocentaina fins el carrer Engai, i que devia aquesta denominació al mercat de ramat que se celebrava en la plaça de Sant Pere; el barri Ciutat, des del carrer Engai fins la porta dels Banys (actual plaça de la Bassa); i el barri de les Barreres, que acollia els ravals de les barreres i el de la moreria o Sant Joan.

Amb la conquesta cristiana per part de Jaume I, en l'any 1244, comença a establir-se aquesta estructura urbana i apareixeran, no sols en Xàtiva sinó també en altres ciutats, les denominades moreries. Els musulmans van ser obligats a ocupar els ravals extramurs i ja en 1252, el rei atorgà el privilegi de poblament dels musulmans del Raval², on també hi constaven una sèrie de concessions administratives i fiscals que els musulmans mantindran fins l'any 1609.

Com explica **Torres Balbás**³, *barreres* era el nom que servia per a denominar els carrerons angostos i aquells que no tenien eixida. Però també era la denominació que s'hi donava als barris on vivia la població i es tancava amb una

barrera per la nit o per denominar els murs que tancaven els barris extramurs:

«*Algunas veces también se empleó para designar la barbicana, antemuro o muro exterior, la palabra barrera, derivada de barra, que Covarrubias supone procede de la árabe barr, "campo, salida o fuera"».*

Encara que aquest barri de la ciutat quedava fora de la muralla principal de la ciutat, és lògic que també comptara amb un tancament perimetral, tal i com podem apreciar en el famós dibuix del pintor flamenc **Anton van den Wyngaerde**, de l'any 1563.

En aquest entramat mural que envoltava els ravals, destacaven les portes que hi donaven accés. Entre els fons documentals conservats a l'Arxiu Municipal de Xàtiva es custodien alguns documents que ens permeten conèixer algunes d'estes portes que varen existir a la ciutat en diferents moments de la història, les quals ens ajuden a comprendre la importància d'aquesta tipologia arquitectònica, no sols pel seu valor funcional, sinó també pel seu caràcter ornamental i d'embelliment de la ciutat.

Especial interès té l'expedient de l'any 1804, instruït per al tancament del barri de les Barreres⁴, ja que ens ajuda a entendre, no sols la situació d'inseguretat ciutadana que es vivia al segle XIX i que va propiciar, no solament el reforçament de

les muralles de les ciutats i la construcció de nous llenços de muralla, sinó també l'impuls de noves mesures de seguretat com la creació de cossos de vigilància locals que desembocarien en la creació, en 1854⁵, del Cos de Vigilància Nocturna, precursor directe de l'actual Policia Local de Xàtiva.

No obstant això, la seua capacitat defensiva era limitada i a més deixava diverses obertures al llarg del seu recorregut, per la qual cosa es convertí en una necessitat bàsica fortificar el barri, principalment com a mesura defensiva en un moment en què la inseguretat ciutadana era una constant i la presència de roders en els camins principals i les pedanies de les ciutats suposava un dels principals perills per a la convivència.

Quant a l'organització dels dos ravals que conformen aquest nucli urbà, sembla que, encara que originalment el raval de les Barreres i la moreria pròpiament dita es conformen com una unitat urbanística, prompte s'establiran espais diferenciadors entre els seus pobladors, de manera que quedarà un nucli que tindrà com a espai distribuïdor el convent cristià de mercedaris, en el barri de les Barreres, i altre que serà habitat pels musulmans i s'estructurarà entorn de la mesquita, possiblement situada en l'actual parròquia de Sant Joan, on actualment es planta la falla de la comissió del Raval.

¹ VENTURA I CONEJERO, Agustí. Els carrers i les partides de Xàtiva. Estudi històric sobre la toponímia urbana i rural de la ciutat. Xàtiva, Mateu editors, 2008.

² Agustí Ventura publicà, en el Llibre de la Fira de Xàtiva de 1979, una traducció comentada d'aquest privilegi, conservat en l'Arxiu del Regne de València, i on, entre altres aspectes, es garanteix que es regiran per la llei musulmana, sense cap tipus d'interferència cristiana.

³ TORRES BALBAS, Leopoldo. Ciudades hispanomusulmanes: Tomo II. Las defensas urbanas. Ministeri d'Affers Exteriors. Madrid, 1970.

⁴ AMX, Pl. 2-4-14. Expedient per al tancament del barri de les barreres: Portal de Caputxins, del Manifest ó Pecher, Portal de la Granja, porta en l'Albereda punta de la Galera. 1804, octubre, 23.

⁵ Per a més informació sobre aquest tema, es pot consultar en l'Arxiu Municipal de Xàtiva el Reglament primitiu del cos de vigilants nocturns de la Ciutat, aprovat el 23 de febrer de 1854, i reformat i aprovat el 27 de juny de 1859. Sign. AMX, Le-746-1.

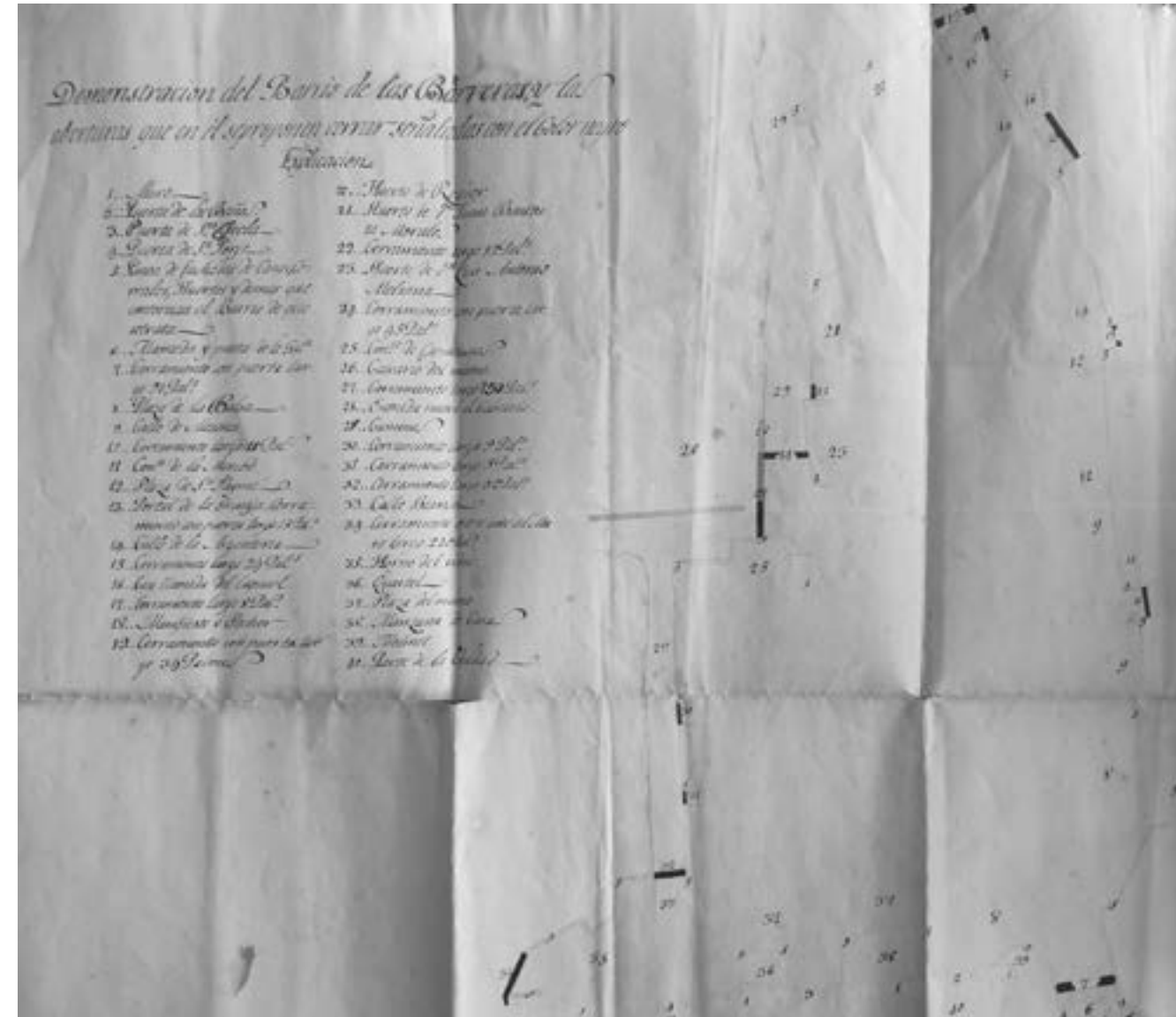
⁶ GONZÁLEZ BALDOVÍ, Mariano. Civitas populusque Saetabis. Diplomatarium inèdit de Xàtiva, 1306-1944. Ajuntament de Xàtiva. Xàtiva, 2023. p. 359-62. El document, de 1566, conté un altre censal de l'any 1506, que és el que l'historiador ha copiat en el seu diplomatarium.

D'acord amb un carregament de censal recentment publicat per **Mariano González Baldoví**⁶ on es fa una descripció d'un hostel que ens dona informació molt valuosa i fins ara desconeguda: entre les Barreres i la moreria hi havia un portal o postic, el que vol dir que la moreria estava closa per una tanca que la separava del raval cristià de les Barreres. A més, que en l'espai urbà existent davant la porta se celebrava el mercat de la moreria, l'assoc. Aquest és l'origen de la celebració del mercat a la ciutat els dimarts, en la plaça de Sant Pere, i els divendres, en la moreria.

Per últim, cal fer ressò del ric patrimoni cultural que ostenta el barri del Raval, entre els quals destaquen alguns elements de gran interès històric i que es constitueixen com a exemples paradigmàtics d'algunes de les tipologies arquitectòniques més cridaneres erigides en èpoques passades. En aquest sentit, cal tindre en compte els treballs arqueològics duts a terme ja en el segle XXI i que han donat com a resultat algunes de les troballes més importants de l'antiga ciutat de Xàtiva, com és el cas del nimfeu romà del carrer Sarrers i dels banys àrabs del carrer de l'Argenteria. Ambdós es constitueixen com a veritables testimonis d'un passat esplendorós i exemples quasi únics en el panorama valencià, bé pel seu estat de conservació, bé per les novetats que aporten a un període del qual hi ha una important manca d'informació.

Però en este aspecte és imprescindible fer balanç de quina és la situació d'aquest incomparable patrimoni cultural que ostenta el barri del Raval. Uns recursos que han estat estudiats i divulgats en gran mesura des de l'àmbit especialitzat però que, al contrari del que puga semblar, no han estat posats en valor de una manera decidida per tal de fer palesa la seua importància i situar-los en el seu context. Aquesta tasca ha estat duta a terme principalment gràcies al compromís dels propis veïns del barri, els quals d'una manera activa han visibilitzat el seu patrimoni, posant-lo en valor gràcies a les diverses actuacions que, sobretot els darrers anys, s'han dut a terme d'una manera desinteressada i exemplar.

Perquè, com tots sabem, el patrimoni cultural és un bé que forma part intrínseca i estreta de la societat que l'ha produït i de la ciutadania que el gaudeix. Per tant, la seua conservació depén en gran mesura del sentit de propietat que la pròpia societat atorgue als elements patrimonials, per tal d'afavorir la seua correcta preservació i posada en valor. I en això, el barri del Raval pot sentir-se orgullós per la tasca realitzada durant molts anys. Perquè al cap i a la fi, els barris no són més que espais urbans on les societats que els ocupen desenvolupen la seua vida i en els quals queda l'empremta del seu sentiment i de les característiques de la societat que els ha creat en cada context històric i, per tant, ens ajuden a comprendre millor el nostre passat i apreciar el seu valor col·lectiu.

UN ANY EN IMATGES

ALUMNOS DE 1º DE LA ESCUELA
DE BACHILLERATO DE MATEMÁTICAS
Y CIENCIAS DE LA ESCUELA
DE BACHILLERATO DE MATEMÁTICAS
Y CIENCIAS DE LA ESCUELA

COL·LABORADORS PUBLICITARIS

Encuentra aquí
tu vivienda

SERVICIOS INMOBILIARIOS
tongga's
Since 1988

Pl. País Valencià, 3 bajo - 46800 XÀTIVA
Tels. 96 228 35 52 / 675 995 402

info@tongas.es / www.tongas.es
www.valenciaproperty.com

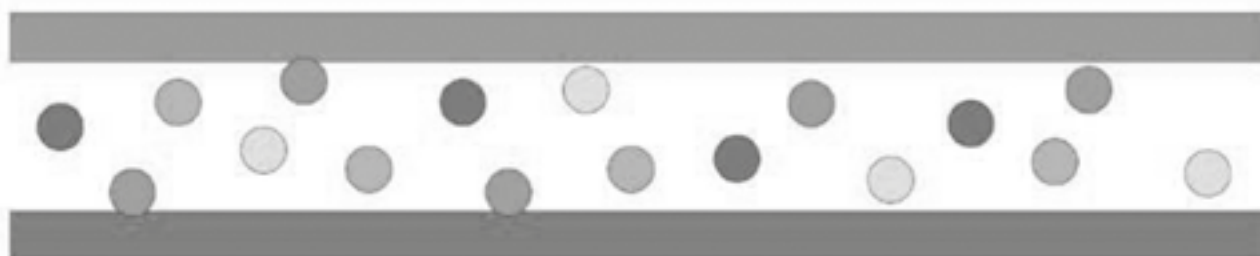
CLIVADENT
clinica valenciana dental

XÀTIVA

962277530 - 675596800

CLIVADENT
KIDS

VANO

ARQUITECTURA Y ALUMINIO

 vanoarquitectura

 @vanoarquitectura

vano@vanoarquitectura.com

www.vanoarquitectura.com

CLÍNICA DE LA COSTERA

· REVISIONES MÉDICAS DE CONDUCTORES, USO DE ARMAS Y LICENCIA ANIMALES PELIGROSOS, EMBARCACIONES DE RECREO Y GRÚA TORRE.

· DEPILACIÓN LÁSER (Alejandrita - Candela)

· TRATAMIENTO LÁSER LIPOLÍTICO (Adelgazar)

C/ Cavaller Ximén de Tovia, 2 Bj.
(frente estación de RENFE)
46800 XÀTIVA (Valencia)

 96 228 70 60

 administración@clínicalacostera.com

- MEDICINA DE FAMILIA
- ENFERMERÍA (Análisis clínicos, inyectables, curas, T.A, ECG...)
- GINECOLOGÍA Y OBSTETRICIA
- CIRUGÍA GENERAL Y DIGESTIVO
- TRAUMATOLOGÍA
- ENDOCRINOLOGÍA
- PODOLOGÍA
- RAYOS X - RADIOLOGÍA GENERAL Y DENTAL
- PSICOLOGÍA (Niños y Adultos)
- SEXOLOGÍA Y TERAPIA DE PAREJA
- FISIOTERAPIA Y REHABILITACIÓN
- MASAJES TERAPEUTICOS Y DEPORTIVOS
- MEDICINA ESTÉTICA

CLÍNICA DE LA COSTERA S.L

 96 228 70 60

MEDICINA ESTÉTICA

TRATAMIENTOS FACIALES Y CORPORALES

- HIDRATACIÓN Y AUMENTO DE LABIOS.
- REJUVENECIMIENTO FACIAL (HIDRATACIÓN, VITAMINAS, MESOTERAPIA)
- PEELING.
- MESOTERAPIA CORPORAL.
- MESOTERAPIA CAPILAR (PRP CAPILAR, VITAMINAS+MEDICACIÓN)
- ESCLEROTERAPIA VARICES.
- FILLERS (AH, BOTOX, HILOS TENSOSES)

Depilación láser

LÁSER ALEJANDRITA.

Con un láser médico y guiado por nuestros especialistas puedes conseguir eliminar el vello que más desees.

¡Llama ya y pide asesoramiento!

¡Precios únicos!

Todos tus
tratamientos al

30%

Clínica de la Costera S.L
Av. Cavaller Ximén de Tovia, 2.
Xativa.
96 228 70 60

CONSTRUCCIONES JUANLU

VALE,
PERO QUE NAZCA
EN FALLAS

MAMUT,
TENEMOS QUE
TENER UN HIJO

PRÓXIMAMENTE...

AUTO BLAZQUEZ.COM

ELECTROCES S.L.

- INSTALACIONES ELECTRICAS
- AIRE ACONDICIONADO
- INSTALACIONES FOTOVOLTAICAS
- MANTENIMIENTOS
- CERTIFICACION REDES INFORMATICAS
- PUERTAS AUTOMATICAS
- INSTALADOR AUTORIZADO

electroces1@hotmail.com

620942562

MAQUINARIA Y HERRAMIENTA PARA LA CONSTRUCCIÓN

FERNANDO MOLLÀ CASTELLS – TEL. 697 27 55 12

www.fernandomolla.com

- EPIS
- MAQUINARIA
- HERRAMIENTAS
- QUÍMICA
- VALLAS
- ESTRUCTURAS

Pol. Industrial E, Naves 8 y 9
46800 XÀTIVA (Valencia)

☎ 96 227 37 86 – 610 466 697
✉ einamolla@gmail.com

Cafés **VALIENTE**

desde 1955

c/ Professor Sanchis Guarner 4 - Xàtiva
675 373 832

Calle Profesor Sanchis Guarner, 2B Xàtiva

962 01 18 69

GINERMARK

ventanas & puertas

Diseño, fabricación e instalación

Rotglà i Corberà (Valencia)

96.292.80.63

www.ginermark.com

Pensa en un acte important...
de segur que l'has d'acompanyar amb flors.

Jose
flors i decoració

Carrer Trobat, 7
Tel. 96 228 17 53
46800 · XÀTIVA

Mòbils
687 401 244
690 267 245

Angela[®]

Alimentos Básicos para el Consumo

* congelados * secos * fríos

os desea

**FELICES
FALLAS**

Distribucion HORECA

C/ Palanqueta, 4 · 46820 Anna
Tel. 962210080 Ext. 1

www.congeladosangela.es

marketing@congeladosangela.es

jumanet
suministros de
hostelería i neteja s.l.

Exposición de lunes a Viernes en horario de mañanas de 09.00 a 14.00 tardes de 16.00 a 19.00
Polígono Industrial, C/ De la Industria, Naves 31 y 33 46814 Llanera de Ranes, Valencia
Tel. 96 292 82 12 Fax. 96 225 47 20

www.jumanet.net · jumanet@jumanet.net · [jumanet](#)

GRUPOS ELECTRÓGENOS

J. CAMPOS

COMPRESORES

ALQUILER Y VENTA DE MAQUINARIA PARA LA CONSTRUCCIÓN

Pol. Ind. Sant Joanet · C/ Tordera, 3 · 46669 Sant Joanet (Valencia)
info@jcamposmaquinaria.com · www.jcamposmaquinaria.com
Tel.: 96 259 11 95 · Móvil: 667 601 440

+Visual

Diseñamos tu imagen

96 228 08 97
www.mesvisual.com

📍 Partida L'altero s/n - C.P. 46893 - Alfarrasí (Valencia)
☎ 962 135 597 ✉ info@pirotecniatamarit.com

Delegación Canals
Vicente Argent
667704348

DISTRIBUCIONES
Hnos. NOCEDAL FAYOS, S.I.

▼ **AMBAR**

**ANIS
TENIS**

RIVES

Tel. 96 258 61 27 · Móvil: 615 677 212 · info@pepenocedal.com

LA DIOSA FORTUNA

ADMINISTRACIÓN N.º 3
DE LOTERÍAS Y APUESTAS DEL ESTADO

Juega y
gana...

Lotería Nacional

Bono Loto

La Quiniela

La Primitiva

Pasaje del León, 4 - XÀTIVA
Tel. 96 227 35 97 - Fax 96 228 07 44
www.ladiosafortuna.com - info@ladiosafortuna.com

R3

CARPINTERIA METALICA Y ALUMINIO
RIALQUI & TECAL S.L.

- RICARDO 630 84 27 89
gerenciarialqui@gmail.com
- CARLOS 678 68 15 18
produccionrialqui@gmail.com
- KIKE TIENDA 670 024 253

VENTANAS de ALUMINIO

VENTANAS de ALUMINIO

ROTURA PUENTE TÉRMICO

INSTALAMOS VENTANAS

de ALUMINIO sin OBRA

GALERIAS

CERRAMIENTOS

ESCAPARATES

MOSQUITERAS CORREDERAS

y ENROLLABLES

PERSIANAS de ALUMINIO

ESTORES

MALLORQUINAS FIJAS,
PRACTICABLES y CORREDERAS

PUERTAS de ENTRADA VIVIENDA

TECHOS de CRISTAL
y POLICARBONATO

MAMPARAS de CRISTAL

R3

ESTAS FALLAS
DISFRUTA
EL DOBLE

2x1

telepizza

el mundo está en la mano

GOZAR EL DOBLE

The advertisement features a close-up of a pizza with various toppings. The text is arranged vertically, with the promotional offer 'ESTAS FALLAS DISFRUTA EL DOBLE' at the top, followed by a large '2x1' graphic. The Telepizza logo and slogan 'el mundo está en la mano' are at the bottom. A circular logo with the text 'GOZAR EL DOBLE' is positioned to the left of the main text.

TALLERES Y GRUAS CLIMENT

- AUTOCARGANTES
- MECÁNICA
- ELECTRICIDAD
- PRE ITV
- NEUMÁTICOS
- AIRE ACONDICIONADO
- AUTO DIAGNOSIS

CENTRAL:

Avda. Ramón Bataller, 18 • 46816 ROTGLÀ I CORBERÀ (Valencia) • Tel. 96 225 40 41

BASE XÀTIVA:

Polígono Industrial E - Nave 3 • Tels. 638 320 559 - 607 854 043 - 607 854 040

BASE Y TALLER LLOSA DE RANES:

Polígono Industrial EL SALT - C/ Garví, 3 • Tel. 96 292 41 96

SHOCOLAT

AVINGUDA SANTS PATRONS 43,
ALZIRA

 [shocolat.es](https://www.instagram.com/shocolat.es)

**MATERIALES Y HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
CONTENEDORES PARA OBRA**

🔍 **TIENDA ONLINE** ✕

Ronda Sequía de la Vila, 11 - 46800 Xàtiva

☎ 96 228 10 01 - 626 144 345 ✉ info@mafercon.es

Pau Garcia
Carnisseria
Xdes de 1920X

*Fes la teua
comanda per
whatsapp!*

📍 C/ PROF. SANCHIS GUARNER, 4
46800 XÀTIVA (VALÈNCIA)
📞 670 569 067

ALUMINIO
HIERRO
JATIVA

*vos desitja
bones falles.*

hierrosjativa.com

COWORKING

agarra
aire

PROMOCIÓN
COWORKING FLEXIBLE
***98** €/mes
+IVA
CON TODO INCLUIDO

RESERVA TU ESPACIO DE
TRABAJO EN **XÀTIVA**

+info info@agarraaire.com
747 75 14 50

*Promoción válida para nuevos coworkers y aplicable los 3 primeros meses.

&

LLUCH
& SORO
òptics

2 GAFAS
GRADUADAS

PROGRESIVOS
+ ANTIRREFLEJANTE

DESDE **90€**

DESDE **150€**

2x1
en
progresivos

MARIA PEREZ
Peluqueria Mixta

MARIA PEREZ
Peluqueria Mixta

HORARIO INVIERNO

Mañana 09:30 - 13:30
Tarde 16:00 - 20:00
Sábado 09:00 - 13:30
Martes Cerrado

MARIA PEREZ
Peluqueria Mixta

☎ 96 227 55 24 Piso 1º - Puerto 1º

MARIA PEREZ
Peluqueria Mixta

Fecha	Presupuesto	Observaciones

☎ 96 227 55 24

DESAYUNOS ALMUERZOS

TUAY

D 2
EN
Zapatos

C/ Sant Francesc nº28
Tel. 96 227 68 13 - XÀTIVA

MB

MARTA BONET
PELUQUERÍA

C/ Compositor J. Lammez
nº 3, Bajo / 46800 Xàtiva (Valencia)
tel: 96 105 91 58 - 656 396 882

 Marta Bonet Peluquería

 @peluqueriamartab

de la terra a casa

-Frutes i verdures-

Profesor Sanchis Guarner, 1
46800 Xàtiva (Valencia)
Tél. 96 114 80 07

ROOSTER®

follow your taste

C/ Abú Masaifa, 16 Tlf. 96 204 75 35
SERVICIO A DOMICIO

PAPELERÍA E IMPRENTA

C/ DE LOS OBISPOS 5 , XÀTIVA
TEL. 622 532 488 // 644 748 994
a4comercioimprenta@gmail.com

DETALLES PARA EVENTOS, BODAS, BAUTIZOS, COMUNIONES...

FOTOCOPIAS B/N, COLOR, ESCÁNER
PLASTIFICACIONES, ENCUADERNACIONES

PERSONALIZACIÓN DE ROPA, MERCHANDISING

FOTOS, TARJETAS, FLYERS, FOLLETOS
PEGATINAS, VINILOS, LONAS, CARTELES
MATERIAL ESCOLAR, BOLÍGRAFOS, BLOCKS
CARPETAS, PAPEL, SOBRES, MOCHILAS

Y mucho más...

 @a4comercio

 a4comercio.es

**Vendemos DTF
por metros
57 cm de ancho
de impresión
Visita nuestra
web dtf60.es**

Restaurant
Ca Conxa
Aprrosseria Braderia

 Cafeteria Restaurante Ca Conxa

Plaza la Bassa, 10

46800 XÀTIVA

Tel. 96 227 33 44

Móvil 699 343 445

L'Horta de
CARLAMPPIO
FRUITERIA VERDURERIA

C/ Gregorio Molina, 14 B
C/ Metge Lluís Alcanyis, 1 B
Xàtiva

693 70 18 04

Reservas
 630 966 886

Portal del Lleo, 10
46800 Xativa

**Portal Ca
Conxa**
Restaurant

 @lanausocarrada

Ctra. Alzira, 1 Xàtiva (València)

25
ANIVERSARIO

Pizzería LUIGI

Desde 1992

TELÉFONO:
96 227 45 94

www.pizzerialuigi.es

HORARIO:

Todos los días: de 20.00 h. a 23.00 h.

**Sólo para llevar
Al horno de leña**

Calle Argenteria, 2
XÀTIVA

Pizzas

Atmósfera Sport

XÀTIVA
ABU MASAIFA Nº29

RENT-UP

SERVICIOS INMOBILIARIOS

Calle La Reina 40 - Bajo
46800 XÀTIVA (Valencia)

960 888 154

676 99 84 02

info@rentup.es

www.rentup.es

el
**Car
men**
restaurante

Avda. Ausias March, 1 - Bajo • 46800 XÀTIVA (Valencia)
Tel./Fax: 96 227 46 84 - Móvil: 722 277 842 • garciadecor@outlook.com

Jessica Guñer
fotografía infantil

Congelamos instantes únicos.

EMBARAZO, RECIÉN NACIDO, INFANTIL Y FAMILIAR

671 038 816 | www.jessicoguner.com | C/Conde Urgel, 2 Bajo (Xàtiva)

Tuberplas

ALMACÉN DE FONTANERÍA - CALEFACCIÓN - GAS
AIRE ACONDICIONADO - INSTALACIONES CONTRA INCENDIOS
... y mucho más

OFICINA, SEDE SOCIAL Y ALMACÉN
Pol. Ind. El Oliveral C/ D nº 6
46394 Ribarroja del Turia (Valencia)
T. 961 666 666 654 065 618
tuberplas@tuberplas.com

ALMACÉN VALENCIA
Totana, 14
46018 Valencia
T. 963 843 200

DIVINA

ESTETICA AVANZADA

Maquillaje con aerógrafo

Depilación Láser

Uñas

Tratamientos faciales y corporales

Argentería 68, bajo - Xàtiva
96 204 87 00 / 635 532 537

Ronda Sequia La Vila, s/n | 46800 XÀTIVA
Telf. 678 296 644
euforia.xativa@gmail.com

CARPINTERIA METALICA

JULBE

C/La Reina, 54
46800 Xàtiva

Telf: 96 227 01 95
Móvil: 650 393 247
carlos85xtv@gmail.com

B d B

MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN
FRANCISCO JOSÉ GIMÉNEZ S.L.

TU TIENDA ESPECIALISTA
EN CONSTRUCCIÓN

- MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN
- DECORACIÓN DE JARDÍN
- SERVICIO DE CONTENEDORES
- FERRETERIA
- AZULEJOS Y PAVIMENTOS
- PINTURA

www.grupobdb.com

Camino Azagador, s/n
46690 L'ALCÚDIA DE Crespins
(València)

Tel. 96 224 35 41

fgimenez@grupobdb.com

ABIERTO TODAS LAS NOCHES

96 228 74 57
615 932 034

C/ABÚ MASAIFA N'27, XÀTIVA

WWW.SOLOPIZZAXATIVA.COM

HAZ
TU PEDIDO
ONLINE

APROVECHA NUESTRAS OFERTAS EXCLUSIVAS
POR PEDIR DESDE NUESTRA NUEVA WEB

Estamos en:
Calle Almas 7 Bajo, 46800 Xàtiva (VALENCIA)
☎ 687 039 487 · www.carniceriadebora.com

Síguenos en @carnidebora

MAGIC

mobile

Accesoris per a mòbils i tablets
Protectors
Carregadors i reparacions

CIF: J40535775
C.C. Plaza Mayor Xàtiva

Telf: 654897918
magicmobilesc@gmail.com

Fino y Ricado
DESDE 1930

☎ 96 228 36 56
📍 C/ Cerdan de Tallada, 6
46800 Xàtiva (Valencia)

☎ 96 227 53 25
📍 Avenida Baixada del
Carme, 9 BAJO, 46800
Xàtiva (Valencia)

BSN
PERRUQUERS

Taller de Xapa de l'Automòbil

Raúl Pino Cardona

Pere IV, 7 - 46800 Xàtiva (Valencia) - ☎ 96 227 27 14

IMPRENTA GRAAU

GESTIÓ GRÀFICA INTEGRAL

DISSENY GRÀFIC • MATERIAL CORPORATIU • CATÀLEGS
LLIBRES • IMPRESSIÓ DIGITAL • IMPRESSIÓ OFF-SET

Pol. Ind. C, parcela 19 • 46800 XÀTIVA - Valencia

www.imprentagrau.com

691 513 568

imprenta@imprentagrau.com

NURBE

Formación Autoescuela

NURBE Formación-Autoescuela COOP.V.

C/ Abu Masaifa, 18 XATIVA 962273798-656283818
www.nurbe.es

Carralero
CLÍNICA DENTAL AVANZADA

**SK SPAZIO
KIDS**

NUEVOS
ESPAZIOS

Tel.: 96 227 13 75 662 663 002

C/ Reina, nº 50 - bajos - Xàtiva - dentalcarralero.com - davidcarralero.com

Rico

Peluqueria & estética

Francisco Molina 962270989 C/ Sanchis Guarner
Bajo...46800 Xativa

GRUPO MG

Calle Gabriel Miró, 3 (bajo) - 46800 XÀTIVA (Valencia) - Móvil: 655 81 83 74
davidmonterogordillo@gmail.com
grupomg.inmobiliaria@gmail.com

Pablo Sanchis

679 055 624

Pol. Pla de la Mezquita, nave B
46800 XÀTIVA (Valencia)
acdelectricista@gmail.com

JOSE LARA BOHIGUES
667 577 000

PINTURA Y DECORACION

colocación

Pavimentos y Alicatados

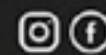
DANI 652 497 995

Asesoría Vinaches

colegiado 3.102 economistas colegio de valencia

Av. República Argentina, 2, 2º, 3º - 46800 XÀTIVA
Tel. 96 228 35 61
mvinaches@coev.com

MÁS QUE UN

arte

BlackPork

JAMONERÍA *By Olmedo*

 Albereda Jaume I, 19 (46800) Xàtiva | C/ de la Reina, 60 (46800) Xàtiva
C/ del Pintor Segrelles, 6 (46870) Ontinyent | Avda. Sants Patrons, 29 (46600) Alzira

RENOVAMÓVIL

COMPRA VENTA - REPARACIONES - ACCESORIOS - INFORMÁTICA

Cami Dos Molins, 3 XÀTIVA

☎ 96 228 39 74 📞 722 259 789

✉ renovamovilxativa@gmail.com

Av. Jaume I 34 CANALS

☎ 96 224 40 52 📞 691 849 120

✉ renovamovil@gmail.com

SAMSUNG xiaomi **TCL** realme oppo alcatel

MÀSMÓVIL   Yoigo Lowi DIGI O, simyo orange finetwork

MIQUEL CASTALLA

ENLUCIDOS

 661 855 036

GARCIA CARNISSERS DES DE 1920
Mercat, 31 - ☎ **659 906 451** - Tel. 96 227 48 73
SERVEI A DOMICILI

COMPRAMOS SU ORO ORO DE 24 KILATES

Hasta

53 €/GRAMO

MONEDAS, LINGOTES Y DIAMANTES

Pago al contado

COMPRAMOS PLATA MÁXIMA SERIEDAD

AVENIDA JAUME I, Nº 18 · TEL 962 273 888 · **XÀTIVA**
ALAMEDA CAMILO SESTO, Nº 39 · TEL 965 523 107 · **ALCOI**

Oferta sujeta a la cotización del metal en bolsa.

EL BARCO

— Desde 2017 —

LA NOVA RAVAL
BAR DE TAPAS

LA NOVA RAVAL
BAR DE TAPAS

CARNICERÍA

Juan Carlos

Telf. 96 227 21 30
C/. Gregorio Molina, 20
XÀTIVA

C/. San Roque Arrabal, 26 Bajo
Telf, y Fax: 96 228 21 66
46800 XATIVA (Valencia)

C/. Del Carmen, s/n
Telf.: 619 21 88 63
46692 MONTESA (Valencia)

Guillermo Sancho Calabuig
638.944.900 - 609.070.738
Finca LA VICTORIANA
Canals 46650 (Valencia)

CLASSES * EVENTS * DOMA
* LLOGUER DE CABALLS *

cajamar

CAJA RURAL

NOS VEMOS EN
INSTAGRAM

AUTOESCUELAS_RICARDO

CASTRO

PESCADOS • MARISCOS • FRESCOS Y CONGELADOS
COMPRA Y VENTA AL POR MAYOR

Ctra. Simat, s/n. 46800 XÀTIVA (Valencia)

Tel. 96 227 57 57

Móvil 647 47 47 57

647 47 47 67

info@castroborras.com

www.castroborras.com

Bones Falles

 LA TENDA DE
L'ESTUDIANT

ESTUDIO
FEDERICO
FOTO & VIDEO

www.estudiofederico.es

c/ Montcada, 20
Xàtiva - Valencia

T. 962 276 643
info@estudiofederico.es

JOYERÍAS

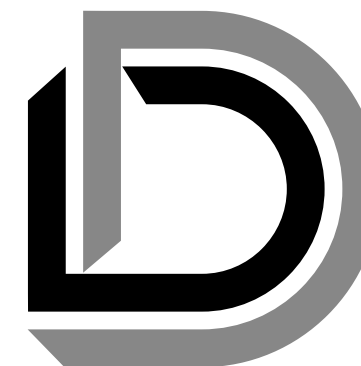

Pérez Micó

Hijos de JUAN MARTÍNEZ PÉREZ

C/. CARLOS SARTHOU, 1 - Tel. 96 227 47 32

46800 XÀTIVA
(VALENCIA)

DiariDigital

La Costera - La Canal de Navarrés - La Vall d'Albaida

DiariXàtia - Periòdic digital, compromès amb la informació local i comarcal

R/S. 2042547/V

SERVEI DE CATERING PER A
TOT TIPUS DE CELEBRACIONS
EN QUALSEVOL LLOC

SERVEI PER A BOTIGUES
D'ALIMENTACIÓ,
HOSTALERIA I PARTICULARS
DES DEL NOSTRE OBRADOR

Ctra. Rotglà 15 - A | 46815 LLOSA DE RANES (Valencia)

Tel. 96 223 11 76 | Mòbil 661 47 02 07 | pastisseriapau@hotmail.com

la
Cabaña

c/ Abú Masaifa, 1

Tel. 656 34 32 43

Podoxativa

clínica del peu

- **960 434 744**
- info@podoxativa.com
- www.podoxativa.com
- Av/ Ausiàs March 2. Xàtiva

VITALGRAFIC
tu imprenta online

TRABAJOS DE IMPRESIÓN

MARCAJE DE CAMISETAS - MERCHANDISING - ROTULACIÓN - BANNERS - LONAS

Pol Ind Ronda la Vila, Edificio Europa nave 4
46800 Xàtiva (Valencia)
Telf. 640 222 606
Mail: Toni@vitalgrafic.com

9 DOKAY BAR

ALEX 675 32 54 68

SHEILA 695 97 51 82

GERMANIAS , 6 - XÀTIVA

Sabor Mediterráneo

☎ 643 852 214

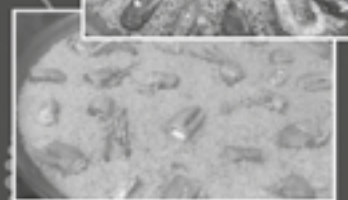
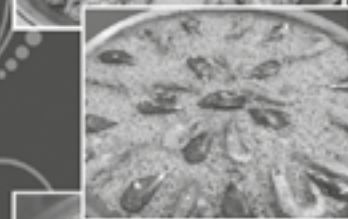
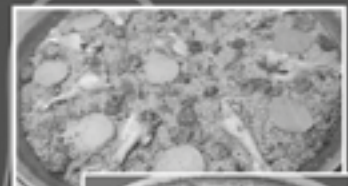
Comidas para Llevar

HORARIO
Lunes a Jueves
de 9h a 16 h
Viernes a Domingo
de 9h a 16 h / 20h a 23 h

Abú Masaifa nº 6, bajo, Xàtiva, 46800

mediterraneo.sabor

Sabor Mediterráneo Xàtiva

Arroces
Fideúas
Carnes
Asados
Pescados
Pastas
Ensaladas
Postres
Bocadillos

bon appétit!

CLÍNICA VETERINARIA
El Passeig

Elia Conca Carpio

Tel. 961 044 721

C/ Passeig del Ferrocarril s/n • 46800 Xàtiva (Valencia)

eliaconca@yahoo.es

10 anys

PAPER PLEGAT

INDÚSTRIA GRÀFICA-IMPREMTA

Pol. Industrial La Vila. C/ La Vall d'Albaida, 3. 46819 **Novetlè**.

Telèfon **96 228 01 27**

www.paperplegat.com

pedidos@paperplegat.com

Vilallácer/
Abogados / **Aznarasesores**
Asesores

servicios jurídicos laboral, civil, mercantil, administrativo
asesoramiento laboral, fiscal, mercantil y contable

Avda. Vicente Ferri, 24, 2º, izqda.
46650 CANALS Tels. 96 224 32 03
Móviles 659 53 88 83/ 659 254 028
vilallacerabogados@gmail.com
anavilallacer@icav.es

Avda. Ausias March, 2B
46800 XÀTIVA Telf. 96 204 95 55
Móviles: 663 15 15 86 / 635 56 51 57
fiscal@aznarasesores.es
laboral@aznarasesores.es

VALÈNCIA - IBIZA

Mira por tus ojos

c/ Comte d'Urgel, 5 Xàtiva
Tlfs 962 276 017 - 601 371 120

www.opticameseguer.com
info@opticameseguer.com

FONTSANTA

FONTANERIA EN GENERAL

 641 511 552